SÖDERHAVSBERÄTTELSER

AV

JACK LONDON

BEMYNDIGAD ÖVERSÄTTNING
AV ***BIRGER MÖRNER***

============
STOCKHOLM
A.-B. BOHLIN & Co.

STOCKHOLM 1919
SVENSKA TRYCKERIAKTIEBOLAGET

Förord till den elektroniska utgåvan

Denna utgåva av *Söderhavsberättelser (The House of pride, 1912)*, författad av **Jack London** (1876-1916) och översatt 1915 (2:a uppl. 1919) av **Birger Mörner** (1867-1930), har digitaliserats i januari 2009 från University of California Libraries av Internet Archive och anpassats för Projekt Runeberg i juni 2012 av Ralph E.

De fyra första berättelserna publicerades 1908-1910 i olika magasin. Läs om detta och den engelska texten på hemsidan **The World of Jack London** eller på **Internet Archive**.

Boken kan läsas såsom en uppslagen bok i färg på Internet Archive.

I.

STOLTHETENS HUS.

Percival Ford satt och dundrade varför han egentligen hade kommit. Själv dansade han inte. Inte heller brydde han sig stort om militärfolk. Men han kände dem alla där de virvlade rundt på den; breda dansbanan, officerare i nystärkta vita uniformer, civila i svart och vitt och damer med skuldror och armar bara. Efter två år i Honolulu skulle nu tjugonde regementet bryta upp till sin nya kommen-dering i Alaska, och Percival Ford kunde såsom en av pamparna på ön inte gärna ha undgått att bli bekant med officerarna och deras damer.

Men mellan att känna och hålla av var ett stort svalg befästat. Officersdamerna skrämde honom en smula. Deras sätt var så olikt de kvinnors som han tyckte bäst om —• äldre ogifta damer, unga flickor med glasögon, respektabla damer av alla åldrar, som han råkade i kommittéerna för kyrka, bibliotek eller kindergarten och som kommo till honom för att försagda begära något bidrag eller råd. Han dominerade dessa damer genom sin

överlägsna intelligens, sin stora rikedom och den framstående plats han intog inom Hawaiis börsaristo-

3krati. Och han var ails inte skygg för dem. De försökte ej göra sig gällande som könsvarelser. Ja, däri låg det. Det fanns hos dem något annat och högre än brutal livshunger. Han var ömtålig, det visste han. Dessa officersfruar med sina nakna skuldror och bara armar, sina käcka blickar, sin livlighet och sin utmanande kvinnlighet irriterade hans nerver.

Och inte trivdes han mycket bättre bland officerarna. De togo allt så lätt, de drucko, rökte och svuro sig fram genom livet och hävdade köttets evangelium inte mindre skamlöst än deras damer. Han kände sig aldrig riktigt behaglig till mods i sällskap med officerare. Och inte de heller tycktes vidare angenämt berörda i hans. Och alltid hade han en känsla av att de skrattade åt honom i smyg, eller beklagade, kanske rent av bara tolererade honom. Var gång han råkade dem föreföll det honom som om de ville betona någon brist hos honom, dra uppmärksamheten till sådana egenskaper i deras eget väsen som han själv saknade och som han tackade Gud för att han saknade. Fy tusan! De voro av samma ull som deras damer!

I själva verket var Percival Ford lika litet en man för kvinnor som han var en man för män. En blick på honom var nog att visa orsaken. Han hade en kraftig fysik, hade aldrig haft någon närmare bekantskap med sjukdom, ej ens med mindre åkommor, men han saknade vitalitet. Han var en negativ organism. Intet blod, som vore det minsta benäget att komma i svallning, kunde ha givit näring

4och form åt detta långa smala ansikte, dessa tunna läppar, magra kinder och små skarpa ögon. Dessa dammfärgade, raka och glesa hårstripor häntydde på en mager jordmån och likaså den smala, fint byggda näsan som litet påminde om en näbb. Hans tunna blod hade ej givit honom någon starkare livskraft och endast i ett enda avseende tilllåtit honom gå till någon ytterlighet, nämligen ifråga om rättfärdighet. Han grubblade över rättfärdighet och våndades för rättfärdighetens skull; för hans natur var det lika nödvändigt, som det är för vanligt folk att älska och bli älskad.

Han satt där under algaroba-träden mellan dansbanan och stranden. Hans blickar gledo över de dansande, han vände bort huvudet och tittade utåt havet över de dämpat sorlande bränningarna, bort till Södra Korset som brann lågt över horisonten. Han kände sig irriterad av damernas armar och nakna skuldror. Om han haft en dotter, skulle han aldrig ha tillåtit henne att uppträda så där, nej, aldrig. Men detta antagande var helt abstrakt och framkallade ingen fantasibild av denna dotter. Han kunde ej tänka sig en dotter med armar och skuldror. Tvärtom, den avlägsnaste tanke på äktenskap kom honom att le. Han var trettiofem år, och som han själv inte hade någon personlig erfarenhet av kärleken, betraktade han den — icke såsom något mytiskt, men som något djuriskt. Vem som helst kunde ju gifta sig. De japanska och kinesiska coo-1 i e s, som knogade i sockerplantagen och på risfälten, kunde det. Ja, de gifte sig vid första tillfälle. Det var därför att de stodo så lågt på livets

5skala. De hade ingenting annat att göra. De voro som officerarna och deras damer. Men för honom fanns det andra och högre intressen. Han var olik dem allesammans. Han var stolt över sin tillkomst. Den var ej resultatet av någon vanlig kärleksförbindelse. Han ledde sitt ursprung ur en upphöjd känsla av plikt och hängivenhet för en idé. Hans far hade inte gift sig av kärlek. Kärlek var en dårskap som aldrig lyckats störa Isaac Ford. När han beslöt att följa sin kallelse att gå ut bland hedningarna med livsens ord, hade han ej haft någon tanke på eller någon böjelse för att gifta sig. I det avseendet voro de lika, far och son. Men missionsstyrelsen var hushållsaktig. Den beräknade och mätte praktiskt och fann att gifta missionärer voro per capita billigare och uträttade mera. Varför styrelsen befallde Isaac Ford att gifta sig. Än mer, den skaffade honom en hustru lika nitisk som han själv och som han själv utan den avlägsnaste tanke på äktenskap, med ett ord, utan annan strävan än den att gå ut bland hedningarna och utföra Herrans verk bland dem. De sågo varandra för första gången i Boston. Styrelsen förde dem tillsammans, ordnade det hela, och inom en vecka voro de gifta och gåvo sig ut på den långa resan rundt Kap Horn.

Percival Ford var stolt över att leda sitt ursprung ur ett sådant äktenskap. Han hade en förnämlig börd och ansåg sig vara en andlig aristokrat. Och han var stolt över sin far. Denna beundran hade hos honom nästan övergått till lidelse. Isaac Fords raka, stränga gestalt hade brännt sig in i hans stoltamedvetande. På hans skrivbord stod ett

miniatyrporträtt av denne Herrans stridsman. I hans sovrum hängde ett annat av Isaac Ford, målat på den tiden då han tjänade öriket i egenskap av statsminister. Men inte hade Isaac Ford för egen räkning eftertraktat upphöjelse och denna världens goda, men som statsminister och senare som bankir hade han ju kunnat vara missionens sak till så mycket större nytta. Tyskarna, engelsmännen och hela det övriga merkantila följet hade rynkat på näsan åt Isaac Ford som en grosshandlare i människosjälar, men han, sonen, visste bättre besked. När de infödda plötsligt slungat sitt urgamla feodalsystem och, utan aning om innebörden och betydelsen av jordäganderätt, med ens läto stora lands-sträckor glida ur sina händer, var det Isaac Ford som trädde emellan jobbarna och deras byte och tagit i besittning stora fruktbara områden. Vad under om jobbarna inte älskade hans minne ? Men aldrig hade han betraktat sin oerhörda förmögenhet som sin egen. Han hade själv betraktat sig som en Herrens förvaltare. Av sina inkomster hade han byggt skolor, sjukhus och kyrkor. Inte var det hans fel att sockret givit bortåt fyrtio procent, att hans bank svällt ut och blivit till ett järnvägsbolag och att bland annat femtio tusen acres av Oahus, som han köpt för en dollar pr acre, nu gav åtta tons socker pr acre var adertonde månad. Nej då, Isaac Ford var och förblev i Percival Fords enskilda uppfattning en stor man, värdig att få sin bildstod uppställd vid sidan av Kamehameha I: e utanför rådhuset. Isaac Ford var ej mer, men hans

7son fullföljde verket, om icke lika skickligt så åtminstone lika ihärdigt.

Hans blickar återvände till de dansande. Vad var det egentligen för en skillnad mellan de infödda, gräsgördelklädda flickornas skamlösa h u 1 a-dans och dessa dekolletterade damers av hans egen ras? Var där i grund och botten någon väsentlig skillnad? Eller var det endast graden som skilde?

Medan han fördjupade sig i detta problem, kände han en hand på sin skuldra.

»God dag, Ford, vad gör du här? Här går ju ganska muntert till.»

»Jag ser på och försöker vara överseende, doktor Kennedy», svarade Percival Ford allvarligt. »Vill ni inte slå er ned?»

Dr. Kennedy satte sig och klappade ett kraftigt slag i händerna. En vitklädd japansk tjänare infann sig genast.

»Whisky och soda», ordinerade doktorn; därpå sade han, vänd till Ford:

»Ja, det är naturligtvis inte för er räkning.»

»Men jag vill också ha något», sade Ford med bestämdhet. Doktorns ögon sågo förvånade ut. Tjänaren stod kvar. »En lemonad!»

Doktorn skrattade som åt ett godt skämt och betraktade musikanterna under hau-trädet.

»Jaså, det är Aloha-orkestern», sade han. »Jag trodde att den spelade på Hawaii-hotellet om tisdagarna. Någon fnurra på tråden, kan jag tro.»

Hans blickar stannade ett ögonblick på en av de spelande som just nu knäppte på sin guitarr och sjöng en hawaiisk sång till ackompagnemang avde övriga instrumenten. Doktorns ansikte blev allvarsamt, då han mönstrade sångaren, och när han nu vände det mot sin granne, var det fortfarande allvarligt.

»Hör på, Ford, kunde det inte vara på tiden att låta Joe Garland vara i fred? Om jag inte misstar mig så är ni inte med på myndigheternas förslag att sända honom till Amerika, och jag har så länge tänkt jag skulle tala med er om saken. Jag hade föreställt mig att ni skulle bli glad över att bli av med honom här. Det vore ju ett bra sätt att göra slut på edra förföljelser mot honom.»

»Förföljelser?» Percival Fords ögonbryn lyfte sig frågande.

»Kalla det vad ni vill», fortsatte Kennedy. »Ni har hållit hetsjakt på den där stackars karlen i åratal. Det är inte hans fel. Det borde till och med ni kunna medge.»

»Inte hans fel?» Percival Fords tunna läppar pressades hårdt samman. »Joe Garland är en liderlig sälle och han är lat. Hela sitt liv har han varit en stackare, en avsigkommen.»

»Men det är ju intet skäl varför ni skulle ansätta honom som ni gör. Jag har iakttagit er från början. Det första ni gjorde, då ni kom hem från universitetet och fann honom arbetande som simpel lune, var att låta säga upp honom, ni en millionär, han en daglönare med sextio dollars i månaden.»

»Nej, det var inte början», svarade Percival Ford i den ämbetsmannaton som han brukade begagna vid styrelsesammanträden. »Jag varnade honom.

Arbetsförmannen sade att han var en duglig lune. Jag hade ingen motvilja mot honom av den orsaken. Det var för vad han tog sig till utanför arbetstiden. Han rev ned mitt verk fortare än jag hann bygga upp det. Vad tjänade söndagsskolorna till eller aftonskolorna eller syföreningarna, då om aftnarna Joe Garland var där med sitt evinnerliga guitarrklink och sin ukulele, sin sprit och sin hula-dans? Jag varnade honom, men jag fick honom fast. Det var där nere bland hyddorna. Jag kunde på långt håll höra h u 1 a-sångerna, redan innan jag såg något. Och när jag kom fram, såg jag dem, flickorna, hur de dansade i månskenet, utan att det minsta genera sig — samma flickor, som jag så ivrigt sökt lära ett rent liv och ett ärbart uppförande. Och bland dem var det tre flickor som nyss utexaminerats från missionsskolan. Naturligtvis körde jag av med Joe Garland. Jag vet att det var på samma sätt vid Hilo. Det påstås att jag gick utöver min befogenhet då jag förmådde Mason & Fitch att avskeda honom. Men det var missionärerna, som bådo mig därom. Han förstörde deras arbete genom sitt fördömliga exempel.»

»När han så kom till järnvägen, er järnväg, avskedade ni honom utan orsak», sade Kennedy utmanande.

»Nej, så var det inte», svarade Ford hastigt, »jag tog in honom på mitt privata kontor och talade med honom en halvtimme.»

»Ni avskedade honom för oduglighet?»

»För omoraliskt levnadssätt, om jag får be.»

Doktorn skrattade vasst. »Vem tusan gjorde er

iotill domare och jury? Därför att ni äger land, har ni därför rätt att döma över deras själar som träla för er? Jag har varit er husläkare. Skulle jag därför behöva underkasta mig att ni i morgon låter mig välja mellan att ta mig en whisky eller upphöra att ha er till patient? Ni tar livet för allvarsamt, Ford. Då Joe hade råkat fast i den där smuggel-historien — han var då inte i er tjänst — och han skickade bud till er och bad er betala hans böter, lät ni honom avtjäna sina sex månaders straffarbete. Glöm inte att den gången lämnade ni Joe Garland i sticket. Ni gav honom ett tjuvnyp och det med kläm. Tror ni inte jag minns när ni först kom i skolan? Vi andra voro helpensionärer, men ni bodde ännu hemma, så att ni måste bli »livad». Tre dopp under vattnet i simhallen, minns ni, — det var den vanliga dosis som bestods varenda nykommen pojke. Och ni stretade emot. Ni bedyrade att ni inte kunde simma. Ni var rädd, hysterisk------------.»

»Ja, jag minns», sade Percival Ford dröjande. »Jag var rädd. Och jag ljög, ty jag kunde simma. Men rädd var jag.»

»Men kommer ni ihåg vem som tog ert parti ? Som ljög för er skull bättre än ni själv kunde och som svor på att ni inte kunde simma? Som hoppade i plurret och drog er i land efter det första doppet och som nästan blev dränkt för den sakens skull av de andra pojkarna, som råkat upptäcka att ni kunde simma ?»

»Ja, visst minns jag det», svarade Ford kallt. »Men en käck handling av en pojke kan inte ursäkta ett helt liv av dåliga vanor.»

»Har han någonsin gjort er orätt? — Personligen och direkt? Svara migl»

»Nej», svarade Percival Ford. »Det är just det som gör min ställning så säker. Jag hyser intet personligt agg till honom. Han är en dålig människa, det är alltsammans, han för ett dåligt liv.»

»Det vill med andra ord säga att det inte överensstämmer med edra teorier om hur livet bör levas», avbröt doktorn.

»Så kan man också uttrycka det. Det är mig likgiltigt. Han är en lathund ...»

»Naturligtvis. Sen ni gång på gång har tagit arbetet ifrån honom.»

»Han är omoralisk.»

»Nej, stopp nu, Förd. Tjata inte om det där. Ni är en vit man och Joe Garland bara ett halvblod. Ert blod är tunnt, hans är varmt. Livet är för honom något helt annat än för er. Han skrattar, han sjunger, han dansar fram sitt liv, gladlynt, oegennyttig, barnslig, avhållen av alla. Ni går genom livet som ett vandrande bönehjul, ingens vän, bara rättfärdig, och för er äro endast de rättfärdiga som ha samma uppfattning som ni om vad som är rätt. Ni lever som en eremit, Joe Garland som en glad gosse. Vem av er har väl, när allt kommer omkring, bättre kramat livets citron? Alla äro vi löntagare hos Livet, men då lönen är för liten, sluta vi med jobbet — det är, tro mig, orsaken till varje förståndigt självmord. Joe Garland skulle svälta ihjäl på den lön som ni får av livet. Han är helt annorlunda skapad. Och ni skulle svälta ihjäl på hans avlöning, som består i sång och kärlek.»

12»Ursäkta — liderlighet», avbröt Ford.

Dr Kennedy smålog.

»Vad är kärlek? För er är det bara ett ord på sex bokstäver som ni lärt er definiera ur ett konversationslexikon. Men den verkliga kärleken, den daggbestänkta, pulserande, ömsinta, vad vet ni om den? Om Vår Herre har skapat er och mig och män och kvinnor, så kan ni lita på att han också har skapat kärleken. Men för att nu återkomma till ämnet. Det är på tiden att ni slutar upp med att förfölja Joe Garland. Det är er ovärdigt, och det är lumpet. Vad ni har att göra, det är att hjälpa honom.»

»Varför skulle just jag göra det! Varför inte lika gärna ni ?»

»Jo, det är just vad jag har gjort och gör i detta nu. Jag försöker ju förmå er att inte motarbeta styrelsens förslag att sända honom i väg. Det var jag som skaffade honom anställningen hos Mason & Fitch. Jag har ett halvt dussin gånger skaffat honom arbete och alltid var det ni som motade honom. Nå, det må så vara. Men glöm inte en sak — lite uppriktighet kan inte skada er — det är inte vackert att låta Joe Garland plikta för en annans fel, och ni borde förstå att ni minst av alla är mannen att göra det. Det är dålig smak. Det är rent av opassande.»

»Förlåt, jag förstår inte riktigt», svarade Ford. »Ni jollrar om något slags dunkel vetenskaplig teori, om ärftlighet och personlig oansvarighet. Men hur någon teori kan befria Joe Garland från ansvaret för hans handlingar och på samma gång hålla mig

13personligen ansvarig för dem — mer ansvarig än någon annan, även Joe Garland — det är mig fullständigt ofattbart.»

»Antagligen är det väl något slags finkänslighet som i så fall hindrar er från att förstå mig. Det kan ju av sociala hänsyn vara förklarligt om man ibland inte låtsas om att man känner till ett och annat, men ni gör mer än ställer er okunnig.»

»Vad är det som jag låtsas inte veta?»

Doktor Kennedy var förargad. En djupare rodnad än av whisky och soda färgade hans ansikte, då han svarade:

»Ni låtsas som om ni inte visste att Joe Garland är er fars son.»

»Vad menar ni?»

»Å, ni kan väl inte be mig tala tydligare än jag gör. Men vill ni ha det ännu tydligare så... Joe Garland är er bror och son till Isaac Ford.»

Percival Ford satt orörlig med ett förargat och häpet uttryck i sitt ansikte. Kennedy betraktade honom nyfiket, men sedan blev han förvirrad och förskräckt.

»Herre Gud», utropade han plötsligt, »ni vill väl inte påstå att ni inte visste det!»

Percival Ford blev småningom askgrå i ansiktet.

»Det var ett ohyggligt skämt», sade han, »ett ohyggligt skämt.»

Doktorn hade återfått fattningen.

»Det vet ju alla människor», sade han. »Jag trodde hela tiden att ni också visste det. Och som ni inte tycks ha vetat det, kan det vara på tiden att ni vet det nu, och det gläder mig att ha fått tillfälle att

14upplysa er, att Joe Garland är er bror — d. v. s. halvbror.»

»Det är lögn», utbrast Ford. »Det menar ni inte. Joe Garlands mor var Eliza Kunilio.» Doktorn nickade. »Jag minns henne mycket väl med sin ankdamm och sin tarotäppa. Hans far var Joseph Garland, söderhavsäventyraren.» Doktorn skakade på huvudet. »Han dog för två eller tre år sedan. Han drack. Det är från honom Joe har ärvt sina dåliga anlag. Där har ni ärftligheten som ni talade om.»

»Och ingen har nånsin berättat er sanningen?» sade Kennedy förvånad efter en stunds paus.

»Doktor Kennedy, ni har sagt någonting förfärligt, som jag icke kan tillåta er att säga. Ni måste antingen bevisa det eller — —»

»Övertyga er själv. Vänd er om och se på honom. Ni ser honom i profil. Se på hans näsa. Den är Isaac Fords. Er är bara en förminskad upplaga av samma modell. Se närmare. Linjerna äro fylligare, men de finnas där i alla fall.»

Percival Ford betraktade halvblodet som spelade under hau-trädet, och plötsligt fick han en känsla av att han såg en vålnad av sig själv. Drag efter drag av omisskänlig likhet skymtade för hans blick. Men kanske var det han själv som var en gengångare av denne andre muskulöse, skönt skulpterade man. Både hans egna drag och den andres erinrade om Isaac Fords. Men ingen hade förr talat om det för honom. Varje linje i Isaac Fords ansikte var honom välbekant. Alla bilder och fotografier av fadern passerade revy i hans minne, och gång på

15gång återfann han i ansiktet framför sig mer eller mindre slående likheter. Det var ett djävulskt konstgrepp att så ha lyckats förvandla Isaac Fords stränga anlete till dessa slappa, sinnliga drag. En gång då mannen därborta rörde sig, tyckte Percival Ford att den döde fadern ett ögonblick stirrade emot honom ur Joe Garlands ansikte.

»Det betyder ingenting», hörde han otydligt D: r Kennedy säga. »Alla voro ju på den tiden mer eller mindre sammanblandade. Det har ni förresten själv erfarit. Sjömän gifte sig med drottningar och avlade prinsessor. Det var regel på den tiden.»

»Men min far var inte sådan», avbröt Percival Ford.

»Det svaret väntade jag just», sade doktorn med en axelryckning. »I människornas ådror finns det alltid någon kosmisk sav, och där livet brinner alstras också rök. Gamle Ford var en korrekt gammal herre, och det vore svårt att förklara det hela, säkert också för honom själv. Han förstod det nog också lika litet som ni. Livets rök, det är hela saken. Och glöm inte ett, Ford. Det fanns några droppar vildt blod hos Isaac Ford, och Joe Garland ärvde det — alltsammans, livets rök och den kosmiska saften. Medan ni ärvde allt vad Isaac hade av asketiskt blod. Och just därför att ert blod är kallt, korrekt och väl disciplinerat, har ni ingen anledning att se ner på Joe Garland. Om Joe Garland motarbetar ert verk, så kom ihåg att gamle Isaac Ford själv står bakom på bägge sidorna, förstörande med ena handen vad den andra bygger upp. Om ni är gamle Fords högra hand, så är han den vänstra.»

16Percival Ford svarade inte och doktorn tömde under tystnad sin glömda whisky. På avstånd tutade en automobil.

»Nu är bilen här», sade doktor Kennedy och reste sig. »Jag måste ge mig i väg. Jag är ledsen att jag råkat oroa er, men på samma gång gör det mig glad. Men kom ihåg en sak. De vilda dropparna i Isaac Fords blod voro ganska få och Joe Garland fick ärva dem helt och hållet. Och ännu en sak. Om er faders vänstra hand är er till förargelse,

så låt bli att hugga av den. För resten är Joe Garland bra som han är. Uppriktigt sagt, om jag hade att välja mellan honom och er som sällskap på en öde ö, skulle jag välja Joe.»

Små barbenta ungar sprungo rundt omkring Percival Ford, men han märkte det inte. Han bara stirrade bort på musikanten under h a u-trädet. Han till och med vände sig en gång för att se bättre. Den gamle strandvakten kom gående, styv av ålder och släpade sin onda fot. Han hade levat på ön i fyrtio år. Percival Ford väntade på honom och han kom ödmjukt fram, förvånad över att Percival Ford tagit någon notis om honom.

»John», sade Ford, »jag vill att du skall ge mig en upplysning. Sitt ner.»

Vaktmannen satte sig tafatt, förvånad över den oväntade äran. Flan såg skyggt upp mot Ford och svarade:

»Ja, herrn. Tackar som frågar.»

»John, vem är egentligen Joe Garland?»

Vaktmannen stirrade på honom, harsklade sig, men teg.

17»Säg ut», befallde Ford, »vem är han?»

»Ni driver med mig, herre», stammade mannen.

»Jag menar fullt allvar.»

Mannen ryckte till.

»Ni menar väl inte att ni inte vet av’et?» sporde han.

»Jag vill veta sanningen.»

»Nå ja, han är — —» började han, men såg sig plötsligt hjälplös omkring. »Vore det inte bättre att ni frågade någon annan? Varenda en trodde då alltid att ni var på det klara med den saken. Vi trodde alltid . . .»

»Fortsätt!»

»Vi trodde alltid att det var därför ni var så svår mot honom.»

Bilder och fotografier av Isaac Ford yrde kring i sonens hjärna och det tycktes hontom, som om luften var full av faderns vålnader. »God natt, herrn», hörde han vaktmannen säga, och han såg honom linka vidare.

»John», ropade han plötsligt.

John kom tillbaka och stod åter framför honom, blinkande och med nervösa ryckningar i sina läppar.

»Du har inte sagt mig ännu vad du vet.»

»Jaså, om Joe Garland?»

»Ja, om Joe Garland. Vem är han?»

»Flan är herrns bror, om jag nu nödvändigt skall säga det.»

»Tack för upplysningen, John. God natt.»

»Och det visste inte herrn förut?» frågade gubben, glad att det var över.

»Tack, John, god natt», var svaret.

18»Jaha, då var det inget mer. Tack då ska herrn ha. Jag tror det börjar dra ihop sig till regn. God natt.»

Från den klara rymden, som stod full av stjärnor och månljus, föll ett regn så strilande fint att det nästan verkade ånga. Ingen lade märke därtill. Barnen lekte som förut, barbenta sprungo de omkring över gräset och i sanden; inom några minuter var allt över. I sydost avtecknade sig som en svart silhuett Diamond Heads vulkankägla mot stjärnorna. Med tysta mellanrum vältrade havet sina massor över sanden mot strandens vallar; långt ut kunde man se de mörka huvudena av i månskenet simmande infödingar. Sångarnas röster dogo bort i de sista tonerna

av en valsmelodi. Ur tystnaden bort ifrån träden hördes en kvinnas skratt; det var ett älskogsskri. Percival Ford ryckte till, ty nu kom han ihåg Dr. Kennedys ord. Nere vid stranden nära de uppradade utliggarekanoterna kunde man skymta män och kvinnor, lättjefullt grupperade infödingar, kvinnorna i vita h o 1 u k o s. Lutad mot en av dessa exotiska mantlar syntes tydligt kanotstyrarens mörka huvud. Längre bort, där strandremsan vidgade sig mot öppningen av lagunen, såg han en man och en kvinna skrida vid varandras sida. När de nalkades, kunde han se kvinnans hand röra sig ned mot hennes midja och lösgöra en därom slingrad arm. Och då de gingo förbi, igenkände Ford i mannen en kapten av hans bekanta och i damen dottern till en major. Livets rök! Ett underligt men alls inte oävet uttryck. Och än en gång trängde från dunklet under algaro-

19baträdet ett kvinnoskratt som var ett älskogsskri,

medan bakom honom en barbent pys leddes hem till bädden av en smågrälande japanesisk barnpiga. Nu smälte de sjungandes röster samman i en mjuk och smältande hawaiisk kärlekssång, officerarna och damerna skymtade förbi glidande fram i varandras armar över dansbanans tiljor. — Ännu en gång hördes kvinnoskrattet från algarobaträdet.

Allt detta väckte endast missnöje hos Percival Ford. Han irriterades av kvinnans älskogsskratt, av kanotstyrarens mot en vit h o 1 u k o lutade huvud, av paren som vandrade på stranden och av de dansande officerarna, av dessa röster som sjöngo om kärlek och av sin bror som sjöng bland de andra under h a u-trädet. Mest av allt retade honom kanske kvinnans skratt. Genom hans huvud virvlade en ström av underliga tankar. Han var ju Isaac Fords son, och vad som kunde hända Isaac Ford, kunde ju möjligen hända också honom. Han kände en rodnad bränna på sina kinder vid denna tanke och greps plötsligt av blygsel. Han slogs av förfäran vid tanken på sitt eget blod. Det var som om han fått veta, att hans fader varit spetälsk, och att hans eget blod måhända bure smittofröet till denna fasansfulla sjukdom. Isaac Ford, Herrans upphöjde stridsman — en skrymtare! Vad var skillnaden mellan honom och en vanlig äventyrare ? Det stolthetens hus, som Percival Ford byggt upp, ramlade i spillror över hans huvud.

Timmarna gingo, militärerna skrattade och dansade, den infödda orkestern fortsatte att spela, men Percival Ford grubblade ännu och brottades med

20detta oerhörda problem, som så plötsligt blivit hans. Han bad tyst med armbågen på bordet och huvudet lutat mot handen och kunde på avstånd förefalla som en tröttad åskådare. Mellan danserna strömmade kavaljererna med sina damer förbi honom, småpratande konventionellt, men då de dragit förbi, upptog han på nytt brottningen med sina tankar.

Han började lappa ihop sitt så illa ramponerade ideal av Isaac Ford, och som lim begagnade han sin skickliga och subtila logik. Den var av det slag, som komponeras i stora egoisters hjärnlabora-torier, och den verkade. Det var ett obestridligt faktum att hans far varit skapad av finare materia än alla andra som omgåvo honom, och dock hade Isaac Ford endast varit ett väsen i vardande, men själv var fullfärdig. För att bevisa detta ställde han fadern på en piedestal och sig själv bredvid. Plans eget lilla jag växte till kolossala proportioner. Han var stor nog att kunna förlåta. Han blev varm vid tanken därpå. Isaac Ford hade varit stor, men själv var han större, ty han visste att han kunde förlåta Isaac Ford och åter ställa honom på den höga platsen i sitt minne, om ock platsen aldrig mer kunde bli lika helig som förr. Och därför gillade han Isaac Ford, för att han aldrig erkänt frukten av sin förvillelse. Nåja, inte heller han skulle erkänna honom.

Dansen avstannade. Orkestern hade slutat »Aloha Oe» och beredde sig att gå.

Percival Ford klappade i händerna för att tillkalla den japanske tjänaren.

21»Gå och säg den där karlen att jag vill tala vid honom», sade han, pekande på Joe Garland. »Säg till honom att han kommer nu genast.»

Joe Garland kom och stannade ödmjukt på flera stegs avstånd, nervöst fingrande på sin medförda guitarr. Ford bjöd honom icke sitta ned.

»Du är min bror», sade han.

»Nå än sen, det vet ju var och en», svarade Joe i förvånad ton.

»Ja, det sägs så», svarade Ford torrt. »Men jag visste det inte förrän i afton.»

Halvbrodern avvaktade, tämligen obehaglig till mods, vad Ford härnäst skulle säga, medan denne helt kallblodigt genomtänkte sin nästa replik.

»Kommer ni ihåg första gången jag kom i skolan och gossarna doppade mig», frågade han. »Varför tog ni parti för mig?»

Halvbrodern smålog förläget.

»Var det därför att ni visste det?»

»Ja, det var därför.»

»Men jag visste det inte», sade Ford i samma torra ton.

»Jaså», svarade den andre.

Åter tego de en stund. Tjänarna började släcka.

»Nu vet ni det», sade Joe helt lugnt.

Percival Ford rynkade ögonbrynen. Betraktade därpå den andre med en mönstrande blick.

»Hur mycket vill ni ha för att lämna ön och inte komma igen?» frågade han.

»Och inte komma igen ?» stammade Joe Garland. »Det här landet är det enda jag känner till. Andra länder äro kalla. Jag känner dem inte. Här har

22jag många vänner. I andra länder skulle ingen säga till mig: »Hallå, Joe, min gosse!»

»Jag sade: och inte komma igen», upprepade Ford. »Alameda seglar i morgon till San Francisco.»)

Det gick rundt i huvudet på Joe.

»Men varför?» frågade han. »Ni vet ju nu att vi äro bröder.»

»Det är just därför», lydde svaret, »som ni nyss sade, det vet en var. Jag skall ge er hederlig vedergällning.»

Då försvann med ens inom Joe Garland all hans blyghet och förvirring. Han kände icke längre gentemot den andre underlägsenheten i börd och ställning.

»Ni önskar att jag reser», frågade han.

»Jag önskar att ni reser och inte kommer igen», svarade Percival Ford.

I det ögonblicket tyckte han att hans bror reste sig över honom som ett berg och att han själv krympte ihop till en dvärg. Men det är inte bra att få se sitt rätta jag, och man kan inte se sig själv länge och ändå leva; det var också bara ett ögonblick som Percival Ford såg sig själv och brodern i deras verkliga proportioner. I nästa sekund var han åter behärskad av sitt eget magra och omättliga ego.

»Som sagt, jag är beredd att ge er en hederlig vedergällning. Ni skall inte bli lidande på affären. Jag skall betala bra.»

»All right», sade Joe Garland. »Jag skall resa.»

Han ämnade gå.

23»Joe», ropade Ford. »Gå i morgon bittida till min advokat. Han skall lämna er femhundra dollars kontant och sedan tvåhundra i månaden så länge ni är borta.»

»Ni är alltför vänlig», svarade Joe Garland beskedligt. »Ni är alltför vänlig. Men när jag tänker rätt på saken, tror

jag inte att jag vill ha edra pengar. Jag reser i morgon med Alameda».

Och han gick sin väg men utan att säga adjö.

Percival Ford klappade i händerna: »Uppassare», sade han till japanen, »en lemonad.»

Och över glaset smålog han länge och belåtet för sig själv.

II.

KOOLAU DEN SPETÄLSKE.

»Därför att vi äro sjuka, beröva de oss vår frihet. Vi ha lydt lagarna. Vi ha inte gjort något illa. Och ändå kasta de oss i fängelse. Molokai är ett fängelse. Det vet ni mycket väl. Niuli där borta hade en syster, som blev sänd till Molokai för sju år sen. Han har aldrig sett henne sedan. Och aldrig mer får han se henne. Hon får stanna där tills hon dör. Hon ville det inte. Niuli ville det inte heller. Det är den vite mannen som vill så, han som råder här i landet. Och vad är det för ena, de där vita männen ?

Vi veta det godt. Det ha far och farfar berättat. De kommo hit som lamm, och de talade så vackert. De gjorde klokt i att tala så vackert, ty vi voro många, och vi voro starka och alla öarna voro våra. Ja, som jag säger, de talade så vackert. De voro av två slag. Det ena slaget bad oss om tillåtelse, om vår benägna tillåtelse, att predika Guds ord för oss. Det andra slaget bad oss om tillåtelse, om vår benägna tillåtelse, att handla med oss. Det var början. I den dag som är äro alla öarna deras, all boskap, all jord — allting är deras. De, som

3predikade Guds ord och de som predikade sprit, ha blivit stora hövdingar. De leva som kungar i hus med många rum och med en hel rad av tjänare att passa upp sig. De som inte hade något förut ha nu allt, och om ni eller jag eller någon kanak blir hungrig, rynka de på näsan och svara: »Nå, varför arbetar du inte? Där ä’ plantagen!»

Koolau gjorde ett uppehåll. Han lyfte upp den ena handen, och med dess knotiga, vridna fingrar sköt han till rätta den lysande alteakvist, som prydde hans svarta hår. Det var ett silverglänsande månsken. Det var en stilla natt, men alla som sutto omkring honom och lyssnade sågo ut som mänskliga vrakspillror. Deras ansikten voro som djurfysionomier. Här gapade ett hål där en näsa borde ha funnits, hos en annan påminde armstumpen om att en hand ruttnat bort där. De voro män och kvinnor, dessa trettio, alla utstötta och förkastade, ty alla voro de märkta av vilddjurets klor.

Där sutto de, blomstersmyckade, i den doftande, skimmerljusa natten, deras läppar mumlade sällsamma ljud och deras strupar kraxade bifall till Koolaus tal. De voro varelser som en gång hade varit män och kvinnor. Men nu voro de ej längre män och kvinnor. Vidunder voro de, groteska karikatyrer av människor. Fasansfullt stympade varelser voro de, och det föreföll, då man betraktade dem, som om de i tusen år inarterats i helvetet. Deras händer, då de hade några, voro ej längre händer, utan harpyklor. Trasiga, sönderslagna voro de, som om någon vansinnig gud lekt med dem som klåfingriga barn leka med dockor. Här och

26där syntes drag som den vansinnige guden endast delvis roat sig att stympa; där borta grät en kvinna ur två tomma hålor, i vilka en gång hennes ögon rört sig. Några ledo kval och stönade av vånda, andra hostade med ett läte som då man river itu sidentyg. Två voro idioter och liknade till den grad misslyckade apor, att till och med en apa bredvid dem såg ut som en ängel. De grimaserade och snattrade i månljuset under sina kransar av gyllene blomsterklasar. En av dem, vars förvuxna örsnibb bredde ut sig solfjädersformigt över hans skuldra, bröt en grann, gulröd blomma och prydde därmed sitt ohyggliga öra, som vippade till vid varje huvudets rörelse.

Över dessa varelser var Koolau konung. Detta var hans kungarike — en blomstersmyckad sänka mellan skrovliga klippor, från vilkas skrevor vilda getters bräkande kunde höras. På tre sidor reste sig branta bergväggar,

fantastiskt draperade med den tropiska växtlighetens guirlander och urhålkade av grottor, där Koolaus undersåtar hade sina lyor. På den fjärde sidan stupade marken mot en avgrund, och långt nedanför kunde man urskilja topparna av lägre liggande berg och klippor, vilkas fot badade i oceanen. När vädret var vackert, kunde en båt landa vid den klippiga stranden, därifrån stigen ledde upp mot Kalalau-dalen, men då måste också vädret vara riktigt vackert. Och då kunde stundom någon kallblodig bergsbestigare från stranden klättra upp till Kalalau-dalen, till denna ensliga platå, där Koolau härskade, men mycket kallblodig måste den bergsbestigaren vara och den smala getstigen

2 7honom väl bekant. Och det var ett underverk, att den skara människovrak, som utgjorde Koolaus undersåtar, någonsin kunnat släpa sitt hjälplösa elände uppför de branta stigarna till detta otillgängliga ställe.

»Bröder», började Koolau.

Men en av de grimaserande, aplika idioterna utstötte ett så vildt läte att Koolau måste vänta tills detta skri slungades av och an av klipporna och ekade långt borta i den stilla natten.

»Bröder, är det inte sällsamt? Vårt var landet, och se, det är inte längre vårt. Vad gåvo de oss, dessa Herrans predikare och dessa spritens predikare? Har någon av er fått en enda dollar för detta land? Nu är det deras, och till tack säga de oss att vi kunna gå och arbeta i deras jord och att vad vi i vårt anletes svett arbeta samman, det skall bli deras. I gamla dar behövde vi inte arbeta. Och när vi bli sjuka, beröva de oss vår frihet.»

»Vem skaffade oss sjukan, Koolau?» frågade Ki-loliana, en torr och senig man med en uppsyn som så starkt påminde om en skrattande fauns, att man vilket ögonblick som helst kunde vänta sig hovar sticka fram under honom. I själva verket hade han hovar i stället för fötter och kluvna voro de, men de voro kluvna av sår och röta. Och ända var Kilo-liana den djärvaste klättraren av dem alla, det var han som bäst kände alla getstigarna och som ledt Koolau och alla hans eländiga undersåtar till denna plats.

»Ja, du har rätt att fråga», sade Koolau. »Därför att vi inte ville arbeta på deras ändlösa fält av sockerrör, där våra hästar förut gingo på bete, togo

28de hit kinesiska slavar. Och det var de som bragte sjukan hit, sjukan som nu är vår, och som är orsaken till att de beröva oss friheten och vilja hålla oss fångna på Molokai. Vi äro födda på Kauai. Vi ha varit på andra öar, på Oahu, på Maui, på Hawaii och Honolulu. Men alltid togo vi oss åter hem till Kauai. Varför kommo vi tillbaka ? Det måste finnas en orsak. Det var därför att vi älska Kauai. Vi äro födda här. Och här ska vi också dö, så vidt inte — så vidt inte här finns fega stackare bland oss. Sådana kräk vilja vi inte veta av. Dom passar för Molokai. Och finns det några sådana bland oss, är det bäst att de ge sig i väg. I morgon kommer det soldater hit. De fega kunna ju gå ner till dem. De bli hastigt och lustigt skickade till Molokai. Men vi andra, vi stanna och slåss. Och de ska inte rå på oss. Vi ha gevär. Vi veta att det finns smala stigar hitupp, på vilka man måste krypa en och en. Jag, Koolau, som en gång varit cowboy på Niihau, kan ensam reda mig mot tusen man. Och så ha vi Kapalei, som en gång var en domare över män och själv en hedrad man, men nu, som vi alla, jagad och hetsad som en råtta. Hör vad han har att säga. Han är vis.»

Kapalei reste sig. Han hade fordom varit domare. Han hade studerat i Punahou. Han hade suttit till bords med lorder och hövdingar och framstående representanter för främmande makter, som hade att bevaka missionärernas och köpmännens rättigheter. Sådan karl hade han varit, Kapalei. Men nu var han, som Koolau sagt, bara en hetsad råtta, en varelse ställd utanför lagarna, så djupt

29nedsjunken i det mänskliga eländets dy att han. var lika mycket under som över lagarna. Hans ansikte var utan drag, om man inte så vill kalla gapande sår, och hans ögon, som saknade ögonlock, brunno under hårlösa bryn.

»Låt oss inte ställa till bråk», började han. »Vi be bara att få vara i fred. Men om de inte vilja låta oss vara i fred, blir ansvaret deras. Mina fingrar äro borta, som ni se.» Han höll upp sina handstumpar så att alla kunde se dem. »Men ännu har jag ett led av den ena tummen kvar, och med det kan jag knäppa av ett skott lika säkert som dess grannar kunde det i forna dar. Vi älska Kauai. Låt oss leva här eller dö här, men låt oss slippa att gå i fängelse på Molokai. Sjukan är inte vårt fel. Vi ha inte gjort något ondt. Guds ords predikanter och spritens predikanter förde

hit sjukan genom sina kinesiska arbetare, som här skulle odla land åt de vite, som ha stulit det. Jag har varit domare. Jag känner till lagar och författningar, och jag säger er: det är orätt att stjäla en annans land och skaffa honom sjukdomar genom kinesiska arbetare och sedan kasta honom i fängelse.»

»Livet är kort och dagarna fyllda med kval», sade Koolau. »Låt oss dricka, dansa och vara glada!»

Ur en av grottorna hämtades kalebasser som gingo laget rundt. De voro fyllda med en stark brygd av t i-plantan, och den eldiga drycken rusade genom deras ådror och steg till deras hjärnor, tills de glömde att de en gång varit män och kvinnor, ty de blevo på nytt män och kvinnor. Kvinnan, som nyss grät sin sorg ur tomma ögonhålor, var åter en

30kvinna med sjudande liv, som knäppte strängarna av en ukulele och höjde rösten till en vild kärlekssång, en sådan som kunde ha stigit ur en urskogs dunkel. Luften dallrade av hennes sång, en lockande, förförisk. Och i takt till hennes sång dansade Kiloliana på en matta. Hans dans var lätt att tolka, ur varje rörelse skrek en ohöljd kärleks-längtan, och vid hans sida dansade en kvinna, vars fulla höfter och yppiga barm svuro mot ansiktets sönderfrätta formlöshet. Det var den levande dödens dans, ty i deras kroppar längtade och älskade ännu livet självt. Och kvinnan, ur vars globberö-vade ögonhålor tårar dröpo, stämde in också hon i denna kärleksheta sång, och dansen gick yr och trånande, kalebasserna gingo sin rund, till dess allas hjärnor blevo som klumpar av minnets och bråna-dens maskar. Vid sidan av kvinnan dansade på mattan en ung flicka, vars ansikte var skönt och oskadat, men vars armar, som höjdes och sänktes, buro spåren av sjukans härjningar. Men långt borta för sig själva dansade de båda idioterna, groteskt, fantastiskt parodierade de kärleken, liksom livet gjort dem själva till parodier.

Plötsligt dog kvinnans älskogssång bort, kalebasserna sänktes och danserna avstannade, medan alla stirrade över avgrunden bort mot havet, över vilket en raket fräste genom den månljusa natten.

»Det är soldaterna», sade Koolau. »I morgon blir det gtrid. Låt oss sova och hålla oss beredda.»

De spetälske lydde, kravlade sig bort till sina lyor, och endast Koolau blev kvar där han satt, orörlig i månskenet med geväret över sina knän

31och höll utkik mot landstigningsplatsen långt där nere.

Denna avlägsna Kalalauplatå hade valts med god urskillning, då det gällde försvar. Kioliana var den enda mänskliga varelse, som kände till stigen uppför de tvära branterna, och ingen kunde nå dit upp om han inte ville söka överstiga en knivvass bergsrygg. Gången som ledde in var nära hundra meter lång och då den var som bäst en fot bred. På båda sidor gapade avgrunden. Ett enda felsteg, och vandraren skulle störta ner åt höger eller vänster. Men en gång över skulle han plötsligt finna sig försatt till paradiset. Ett hav av växtlighet böljade över landskapet, vällde med sina gröna vågor från vägg till vägg, strömmade ner från klippväggarna i täta revor och trängde i ett skum av ormbunkar och träd in i de höga klyftorna. Under månader hade Koolau och hans folk fört en kamp mot denna överväldigande grönska. Den allt förkvävande jungeln med sin rikedom av blomster hade drivits bort från bananernas, apelsinernas och man-gofrukternas vilda skördar. På små gläntor växte vilda arrowrötter, på klippterrasser som fyllts med mylla växte t a r o och meloner, och var helst solen kunde tränga igenom lyste p a p a i a-trädens gyllne frukter.

Koolau hade jagats upp till denna platå från den lägre dalen vid stranden. Och skulle han fördrivas än en gång, kände han till smala pass som ledde in till det inre höglandet, dit han kunde föra sitt folk. Och nu låg han med geväret bredvid sig och spejade genom det täta lövverket ned på soldaterna.

32Han kunde se att de hade stora gevär med sig, från vilka solstrålarna återkastades som ur speglar. Rakt framför honom låg den knivvassa bergsryggen. Han kunde se människor som små prickar röra sig på stigen som ledde dit upp. Han visste mycket väl, att det inte var soldater utan polis. Först om de misslyckades, skulle soldaterna börja leken.

Han smekte ömt gevärspipan med den förvridna handen och försäkrade sig om att siktet var i ordning. Han hade

lärt sig konsten att skjuta som vildboskapsjägare på Niihau, och på den ön hade man ännu inte kunnat glömma hans vackra konst. I samma mån som människoprickarna nalkades och blevo större, beräknade han avstånden, riktningen av vinden, som gick i rät vinkel mot skjutlinjen och svårigheten att icke missräkna sig på föremål som befunno sig så långt under hans öga. Men han sköt icke. Han röjde icke sin tillvaro förrän ,de uppnått början av den farliga bergsryggen. Och han visade sig inte heller, han bara ropade:

»Vad är det ni vill?» frågade han.

»Vi söka Koolau, den spetälske», svarade den man som anförde de infödda polismännen. Själv var han en blåögd amerikan.

»Vänd om», sade Koolau.

Han kände honom, — det var en undersheriff, och det var han som infångat honom på Niihau på andra sidan Kauai och fört honom hit till Kalalau.

»Vem är du?» frågade sheriffen.

»Jag är Koolau, den spetälske», lydde svaret.

»Kom hit då, det är dig vi vilja ha fatt i. Död eller levande, det är tusen dollars på ditt huvud.

33Du kan inte komma undan.»

Koolau skrattade högljudt i sitt snår.

»Kom ut», befallde sheriffen, men Koolau teg.

Han rådgjorde med polismännen och Koolau kunde se att de beredde sig att söka ta honom med våld.

»Koolau», ropade sheriffen, »Koolau, måste jag komma själv för att lägga vantarna på dig?»

»Se dig då först och grundligt omkring och se på solen och sjön, ty det blir sista gången du får det nöjet.»

»Det är godt och väl, Koolau», sade sheriffen. »Jag vet mycket väl att du är en mästerskytt, men inte vill du väl skjuta ihjäl mig, Koolau, jag har aldrig gjort dig något illa.»

Koolau mumlade något för sig själv inne i snåret.

»Hör du inte, svara mig på det, Koolau, har jag någonsin gjort dig något illa?»

»Du handlar illa mot mig, då du försöker sätta mig i fängelse», var svaret. »Och du handlar illa mot mig, då du försöker förtjäna de där tusen dollrarna för mitt huvud. Om livet är dig kärt, så stanna där du är.»

»Ja, då måste jag komma själv och hämta dig. Det gör mig ondt, men det är min plikt.»

Sheriffen var ingen mes, men ändå tvekade han. Han tittade ner i avgrunderna på ömse sidor och såg fram över den smala stig som han måste pas-sera. Så fick han en idé.

»Koolau», ropade han.

Men intet hördes ur snåret.

»Koolau, skjut inte, jag kommer.»

Sheriffen vände sig om, gav några order till po-

34liserna och började så sin farliga promenad. Han gick helt långsamt. Det var som att gå på lina. Han hade intet att balansera med. Den vulkaniska bergsväggen knastiade under hans fötter och på båda sidor lossnade små skärvor som föllo ner i djupet. Solen brände, hans ansikte var vått av svett. Men fram gick han, till dess han kommit halvvägs.

»Stopp!» kommenderade Koolau. »Ett steg till och jag skjuter.»

Sheriffen stannade, vaggande för balansens skull, där han stod över bråddjupen. Hans ansikte var blekt, men hans

blick bestämd. Han fuktade sina torra läppar innan han talade.

»Koolau, du skjuter inte på mig, det vet jag.»

Och ännu en gång började han röra sig framåt. Då vacklade han till för en kula, hans ansikte förvreds som av smärtsam överraskning och han föll. Han försökte rädda sig genom att kasta sig tvärsöver bergsryggen, men då kom döden. I nästa ögonblick var bergsryggen tom. Så företogs angreppet, fem polismän, den ene efter den andre, ilade oförfärat framåt stigen. Och samtidigt gåvo de andra eld mot snåret. Det var rama vansinnet. Fem gånger drog Koolau åt sig trycket och det så hastigt att skotten blevo ett enda rasslande. Gång på gång bytte han ställning krypande för kulorna, som visslade rundt honom, höll han utkik. Fyra av av polismännen hade följt efter sheriffen. Den femte låg framstupa över stigen, ännu vid liv. Längre bort syntes de övriga männen; de hade upphört att ge eld. De förstodo att däruppe på den kala

35platån hade de inga utsikter att lyckas. Innan de klättrat ner, kunde Koolau ha skjutit ned dem till sista man. Men han sköt inte. Efter någon överläggning drog en av dem av sig en vit skjorta och viftade med den som flagga. Ätföljd av en kamrat gick han så fram över bergsryggen till den sårade kamraten. Koolau gav intet tecken ifrån sig men såg hur de långsamt drogo sig tillbaka och blevo små punkter, då de kommit ner i dalen.

Två timmar senare observerade Koolau ur ett annat snår, hur en skara poliser sökte nalkas dalen från motsatta sidan. Han kunde se de vilda getterna fly framför dem där de klättrade allt högre och högre upp, till dess han började tvivla på sina egna ögons vittnesbörd och ropade till sig Kioliana, som kravlade sig fram till honom.

»Nej, där finns ingen väg», sade Kioliana.

»Nå men getterna då?»

»De komma från den andra dalgången, men de kunna inte komma upp hit. Det finns ingen väg där. De där karlarna ä' inte mera slipade än getterna. De slå säkert ihjäl sig. Låt oss ge akt på dem.»

»Det är duktiga karlar», sade Koolau. »Låt oss ge akt på dem.»

De lågo utsträckta vid varandras sida i de purpurröda konvolvelerna, medan h a u-trädens guldgula blommor droppade ner över dem, och deras blickar följde tåligt de klättrande männen, tills det som de väntat inträffade och tre av dem förlorade fotfästet och gledo ut och gjorde ett fall på minst fem hundra fot.

36Ivioliana fnittrade.

»Nu lämna de oss i fred», sade han.

»De ha krigsgevär», sade Koolau. »Soldaterna ha ännu inte haft sitt ord med i laget.»

Det var en kvav eftermiddag och de flesta av de spetälske lågo sovande i sina lyor. Men Koolau vaktade med geväret över knäna vid ingången till sin egen grotta. Flickan med de vanställda armarna låg nedanför i snåret och bevakade den vassa bergs-ryggen. Plötsligt spratt Koolau till vid ljudet av en explosion nedifrån stranden. I nästa ögonblick var det som om hela atmosfären rämnat. Den våldsamma knallen förfärade honom. Det var som om gudarna ryckt till sig hela himlavalvets fäste och

rivit det itu, som då en kvinna river sönder ett

stycke bomullstyg. Det rörde sig något genom luften, något som oerhört hastigt kom närmare. Koolau såg upp, som om han väntade att få se något. Så exploderade granaten högt däruppe på klippan som en fontän av svart rök, klippan splittrades och

stenar rullade ner till dess fot.

Koolau förde upp handen till sina fuktiga ögonbryn. Han var fruktansvärdt uppskakad. Han hade aldrig haft någon erfarenhet av granater, och detta var värre än något han kunnat föreställa sig.

»Ett», sade Kapahei, som började räkna högt för sig själv.

En gång till och så ännu en gång flögo granaterna genom luften och exploderade i deras åsyn. Kapahei höll noggrann räkning. De spetälske kröpo tillsammans på den öppna platsen framför grottorna. Till en början hade de varit dödligt för-

37skräckta, men då alla projektilerna gingo över deras huvud, blevo de lugnare och grepos av beundran för skådespelet. De båda idioterna jublade av förtjusning och dansade vilda danser varje gång granaterna exploderade. Koolau återfick så småningom sin självbehärskning. Ingen skada hade förorsakats. Antagligen kunde de inte på dylika oerhörda distanser inrikta de stora projektilerna med samma beräkning som med ett gevär.

Men situationen skulle förändras. Projektilerna började slå ned på närmare håll. En exploderade i snåret nära den knivbladssmala bergsryggen. Koolau erinrade sig flickan, som låg där på utkik, och skyndade dit. Ännu rök det ur buskarna, då han kröp in där. Han blev förvånad. Alla grenar voro splittrade. Där flickan hade varit, gapade ett hål i marken. Flickan själv hade slitits i atomer. Granaten hade slagit ned rätt på henne.

Efter att ha förvissat sig om att inga soldater försökte äntra passagen, skyndade Koolau tillbaka till grottan. Hela tiden veno och pepo granaterna, dalgången rungade av deras explosioner. Då han kom i närheten av grottorna, kunde han se de båda idioterna hålla varandra i hand med de stumpar som ännu återstodo av deras händer. Fastän han själv sprang, kunde han tydligt se en svart rök stiga upp ur marken strax bredvid idioterna. Deras kroppar slungades isär vid explosionen. Den ena blev liggande orörlig, men den andre kröp på händerna mot grottan. Hans ben släpade hjälplöst efter honom och blod strömmade från hans kroppv Han såg ut som om han badat i blod, och där han

38kröp tjöt han som en liten hund. Alla de övriga spetälske med undantag av Kapahei hade flytt in i sina hålor.

»Sjutton», sade Kapahei, »aderton», tilläde han.

Den sista granaten hade så godt som trängt in i en av hålorna. Explosionen kom alla att fly ur sina grottor. Men ur just den träffade hålan kom där ingen. Koolau kröp in, trotsande den fräna, stickande röken. Fyra gräsligt stympade kroppar lågo där inne. En av dem var den blinda kvinnan, hon som alltid hade gråtit ända till nu.

Då Koolau åter kom ut i det fria, fann han sitt folk skräckslaget. Redan hade de börjat klättra getstigen som ledde ut ur hålvägen och in bland höjderna och klyftorna. Den sårade idioten jämrade sig tyst och försökte följa dem, släpande sig fram på händerna. Men vid första stigning av marken sveko honom hans krafter och han föll tillsammans.

»Vore bättre döda honom», sade Koolau till Kapahei, som satt orörlig kvar på sin plats.

»Tjugutvå», svarade Kapahei.

»Javisst, det vore klokt att döda honom, tjugutre, tjugufyra.»

Idioten satte till ett gallskrik, då han såg geväret höjt emot sig. Koolau tvekade och sänkte vapnet.

»Det är svårt att göra», sade han.

»Du är en tok, tjugusex, tjugusju», sade Kapahei. »Låt mig visa dig.»

Han reste sig och nalkades den sårade med ett tungt klippstycke i sin hand. Då han lyfte armen, råkades han av en granat, som befriade honom

39från nödvändigheten att verkställa sitt uppsåt och på samma gång från att hålla räkning över skotten.

Nu var Koolau ensam i passet. Han såg de sista

av sitt folk släpa sina kroppar över stigen och för-

svinna. Vände sedan om och gick ner till platsen, där flickan hade blivit dödad. Ännu brakade skotten, men han stannade, långt under sig kunde han se soldaterna klättra upp. En granat exploderade tjugu fot ifrån honom. Han kastade sig till marken och hörde skärvor ryka över sin kropp. Ett regn av h a u-blomster yrde över honom. Han

lyfte sitt

huvud för att se nedåt gångstigen. Han blev för-

skräckt. Gevärskulor skulle icke ha kunnat skrämma honom, men denna granateld var förfärande. Varje gång en granat drog fräsande förbi kröp han darrande ihop, men lyfte sedan åter upp huvudet för att hålla utkik.

Slutligen upphörde granatregnet. Det var väl därför att soldaterna kommo närmare, tänkte han. De smögo sig upp längs stigen i en lång rad, och han försökte räkna dem, men tappade bort räkningen. Men de voro åtminstone en hundra stycken — alla kommo de för att söka fånga honom, Koolau, den spetälske. Han kände som ett stygn av stolthet. Med krigsattiralj och gevär, med polis och soldater kommo de emot honom, och han var en ensam man och till på köpet en av sjukdom bruten man. De hade satt ett pris på hans huvud, tusen dollars för honom, död eller levande. I hela sitt liv hade han aldrig varit ägare till en så stor summa. Den tanken var bitter. Kapahei hade haft rätt. Han, Koolau, hade icke gjort något ondt.

40Eftersom haoles behövde arbetare för att odla den jord de stulit, hade de infört kinesiska c o o 1 i e s, och med dem hade sjukan kommit. Och nu, bara därför att han också fått den där fördömda sjukan, var han värd ett tusen dollars — men inte för sig själv, bara för andra. Det var hans värdelösa kropp, upprutten av spetälska eller dödad av en granat, som var värd så mycket pängar.

Då soldaterna nådde den knivvassa bergsryggen, kände han sig manad att ge dem en varning. Men hans blick föll på den mördade flickan, och han förblev tyst. Då sex kommit ut på bergsryggen, öppnade han elden. Och inte ens då bergsryggen åter stod tom, upphörde han att skjuta. Han tömde sitt magasin, laddade på nytt och fyllde det än en gång. Han sköt och sköt. Alla hans lidna oförrätter virvlade om i hans hjärna, och han var gripen av hämndens raseri. Från hela getstigen därnere sköto soldaterna, och fastän de lågo flata och sökte skydd i markens oregelbundenheter, voro de i håll för honom. Kulor visslade och veno omkring honom, och en återstudsande kula visslade genom luften. En kula plöjde en fåra genom hans hår och en annan snuddade vid hans skuldra utan att ens rista upp skinnet.

Det var ett blodbad, där en enda man utförde dödandet. Soldaterna började dra sig tillbaka och hjälpa de sårade. Plötsligt kände Koolau ett os som av bränt kött. Han såg sig först omkring, men varsnade så att det var hans egna händer. Det var den överhettade gevärspipan som vållat detta. Spetälskan hade förstört så godt som alla

4nerver i hans händer. Fastän dessa händer brunno och hans luktsinne sade honom det, kände han ingenting.

Han låg i buskaget småleende, till dess han kom att tänka på krigsvapnen. Utan tvivel skulle de ännu en gång öppna eld mot honom och denna gång just mot de buskar, varifrån han hade skjutit mot dem. Han ömsade plats och kröp ned bakom ut-språnget av en klippa, mot vilken han icke kunnat se några kulor slå ned. Då började bombardemanget igen. Han räknade skotten. Sextio granater hade slungats in i klyftan, innan beskjutningen upphörde. Det lilla området var grusat av deras explosioner och det föreföll otänkbart att något mänskligt väsen kunde ha överlevat. Så tänkte åtminstone soldaterna, ty under den brännande aftonsolen försökte de ännu en gång att äntra den smala getstigen. Och ännu en gång blev denna smala stig försvarad, ännu en gång måste de dra sig ned mot stranden.

Ännu i två dagar behöll Koolau sin ställning, ehuru soldaterna icke upphörde att beskjuta den med granater. Då kom en av de spetälske, Pa-hana, en gosse, fram till honom och berättade att Kioliana hade slagit ihjäl sig genom att störta ner, då han jagade getter för att skaffa dem mat, och att kvinnorna voro förskräckta och inte visste till sig. Koolau ropade gossen till sig och lämnade honom kvar med ett reservgevär att vakta passagen. Han fann sitt folk modlöst. De flesta av dem voro för hjälplösa att själva under så försvårade omständigheter kunna skaffa sig föda, och alla ledo de av hunger. Han utvalde två kvinnor och en man,

42som icke voro alltför svårt angripna av sjukan, och sände dem tillbaka för att hämta mat och mattor. De övriga

sökte han trösta och pigga upp till dess att till och med de uslaste började hjälpa till med att bygga en hydda.

Men de, som !han sändt för att proviantera, kommo icke tillbaka. Han vände då själv åter. Då han trädde ut genom lövverket vid kanten av hålvägen, knallade ett halvt dussin gevär. En kula genomborrade den köttiga delen av hans skuldra, och hans kind rispades upp av en flisa ur klippryggen, mot vilken en kula studsat. Då han vände sig om för att fly, kunde han se hela hålvägen full av soldater. Hans eget folk hade förrådt honom. Granatelden hade varit så fruktansvärd, att de föredragit gå i fångenskap på Molokai.

Koolau drog sig tillbaka och lösgjorde ett av sina tunga patronbälten. Han låg framstupa mellan klipporna. Han lät huvudet och axlarna av den första soldaten tydligt resa sig inom skotthåll, innan haniknäppte av. Två gånger å rad upprepades detta. Efter en liten stund stacks en vit flagga upp över bergväggen.

»Vad är det ni vill?» frågade han.

»Vi vilja ha dig fast, om du är Koolau den spetälske !»

Koolau glömde bort var har var, allting glömde han i detta ögonblick, där han låg och förundrade sig över denna märkvärdiga envishet hos dessa ha-oles, som alltid vilja ha sin vilja fram, kosta vad det vill. De måste ha sin vilja fram, även om de måste betala det med livet. Han kunde inte

43låta bli att beundra dem just för denna viljas skull, som var stark nog att övervinna det omöjliga. Han förstod mycket väl att hans motstånd var hopplöst. Vad hjälpte väl emot denna järnvilja? Dödade han också tusen av dem, skulle andra resa sig, talrika som sanden i havet, och gå emot honom. De kunde aldrig sätta sig in i den tanken att kunna besegras. Just det var på samma gång deras styrka och svaghet. Och däri låg svagheten hos hans eget folk. Nu förstod han varför Guds ords predikanter och spritens predikanter lyckats roffa åt sig hans land. Det var därför att — —

»Nå hur blir det? Kommer du eller kommer du inte ?»

Det var rösten under den vita flaggan som talade. Det var en haole som talade, en haole lika envis och bestämd som hela den vita rasen.

»Låt oss talas vid», sade Koolau.

Mannens huvud och axlar syntes och sedan hela hans kropp. Det var ett skäggigt blåögt ansikte. En ungdom på kanske fem och tjugu, smärt och vårdad i en kaptens uniform. Han gick fram några steg och stannade, satte sig på några stegs avstånd.

»Ni är en modig karl», sade Koolau förvånad, »jag kunde ju döda er som en fluga.»

»Nej, det kan du inte», lydde svaret.

»Varför inte?»

»Därför att du är en man, Koolau, fastän inte en av bästa sorten. Jag känner dig. Du dödar på ärligt vis.»

Koolau brummade, men var i hemlighet ganska belåten.

44»Vad har du gjort med mitt folk?» frågade han. »En gosse, två kvinnor och en man ?»

»De gåvo sig på samma sätt som du nu skall göra.»

Koolau skrattade misstroget.

»Jag är en fri man», förklarade han. »Jag har inte gjort något illa. Allt vad jag ber om är att bli lämnad i fred. Fri har jag levat och fri vill jag dö. Jag ger mig aldrig.»

»Då är ditt folk förståndigare än du», svarade den unge kaptenen. »Titta dit bort, så får du se!»

Koolau vände sig om och såg återstoden av sitt folk nalkas. De stönade och suckade. En ohygglig rad släpade sig förbi. Och Koolau skulle tömma en ännu bittrare kalk, ty där de drogo förbi slungade de förolämpningar och skällsord över honom, och den flåsande häxa, som avslöt tåget, stannade och lyftade sina magra klolika händer,

vaggade sitt dödskallehuvud och förbannade honom. En i sänder överskredo de hålvägens tröskel och överlämnade sig till soldaterna.

»Gå nu», sade Koolau till kaptenen. »Jag ämnar aldrig ge mig. Det är mitt sista ord. Farväl.»

Kaptenen reste sig och gick till sina soldater. I nästa ögonblick hade han förlorat parlamentärflag-gan och satte sin hatt på spetsen av sin sabelbalja. Koolaus kula genomborrade den genast. På eftermiddagen drev man honom bort med granater, och då han tog sin tillflykt till de högt upp belägna klyftorna förföljde soldaterna honom.

I sex veckors tid jagade de honom från klyfta till klyfta över vulkaniska käglor och branta get-

45stigar. De gjorde skallgång på honom genom lan-t a n a-jungeln och g u a v a-snåren, de hetsade honom som ett vildt djur. Men alltid undgick han dem och försvann. Ansattes han för hårdt, höll hans gevär dem på avstånd. Sina sårade buro de längs getstigarna ner till stranden. Någon gång, då hans bruna kropp ett ögonblick skymtade fram mellan snåren, gåvo de eld. En gång lyckades ett halvt dussin av dem inringa honom mellan klyftorna. De tömde sina gevärsmagasin efter honom, men han försvann. Senare funno de blodspår och förstodo att han var sårad. Efter sex veckor upp-gåvo de försöken. Soldater och polismän återvände till Honolulu och Kalalau-dalen lämnades honom till ostörd besittning, ehuru visserligen då och då för prisets skull, som var satt på hans huvud, våghalsigt folk till sin egen ofärd anställde jakt på honom.

Två år hade gått. För sista gången hade Koolau krupit in i snåren och låg där bland t i-blad och vilda ingefärsblomster. Fri hade han levat och fri ville han dö. Ett sakta regn hade börjat falla, kring sin usla kropp svepte han en trasig filt. Han var klädd i en oljerock. Över bröstet hade han lagt sitt mausergevär, då och då strök han varsamt regndropparna från dess pipa. Nu hade handen som smekte geväret inga fingrar kvar.

Han slöt sina ögon; svagheten och det förvirrade bruset i hans hjärna sade honom att lians slut var nära. Som ett vildt djur hade han gömt sig i en skreva för att dö. Halvt medvetslöst och i yrsel genomlevde han åter i minnet sin ungdom på Nii-

46hau. Allt eftersom livet flydde och regnets fallande droppar gjorde honom dövare, tyckte han sig åter vara ung, rida in vilda unghästar, som stegrade sig och slogo under honom, där han satt i sadeln med stiglädren bundna över djurets manke, eller lät han det gå i vild karriär över korallstranden; i nästa ögonblick och ännu tydligare såg han sig själv på jakt efter vilda bufflar på de höglända betesmarkerna, fångande dem med lasso eller ledande dem hem. Svetten och dammet från inhägnaden, där de fångade djuren märktes med glödande järn, stack honom på nytt i näsan.

Hela hans glada, lemstarka ungdom var åter hans, hans på nytt, ända tills häftiga smärtor återförde honom till verkligheten. Han lyfte upp sina vanställda, stympade händer och betraktade dem med häpnad. Vad var detta? Varför, varför? Varför skulle denna fagra ungdom förbytas till detta? Nu kom han ihåg, att han var Koolau, den spetälske. Hans ögonlock sänktes trött och regnets brus i hans öra började domna. En lång darrning gick genom hans kropp. Också den upphörde. Han lyfte sitt huvud till hälften, men det föll tillbaka. Så öpp-nade sig hans ögon, men slöto sig ej mera. Hans sista tanke gällde mausergeväret, och med sina stympade, fingerlösa händer tryckte han det mot sitt bröst.

III.

FARVÄL, JACK, FARVÄL!

Hawaii är ett underligt ställe. Allting är i socialt avseende liksom upp- och nedvändt. Inte så att inte allting är korrekt. Snarare är då allting där rent av för mycket korrekt. Men ändå är det litet besynnerligt. Den mest ultra exklusiva societeten där är missionärsfamiljerna. Det låter ju nästan litet överraskande om man berättar att i Hawaii sitta missionärerna, vilkas rike ju inte är av denna världen, i högsätet vid pänningmatadorernas bord. Men det är ett faktum. De enkla människor från New-England, som under det tredje årtiondet av aderton-hundratalet

först anlände, kommo i avsikt att bibringa kanakerna religionens sanningar och läran om den ende sanne guden. De lyckades så väl i detta förehavande som också i civiliserandet av infödingarna, att dessa senare redan i andra eller tredje generationen befunno sig i utdöende. Detta var frukten av ordets sådd; frukten av vad missionärerna (och deras barn och barnbarn) sådde, var den, att dessa nu själva ägde öarna, hamnarna, städerna och sockerplantagen. Missionärerna, som

48kommit dit för att skänka hedningarna livets bröd, stannade kvar för att gona sig vid hedningarnas gästabud.

Men det var inte om dessa hawaiiska besynnerligheter jag ämnade berätta. Man kan emellertid inte tala om det som rör Hawaii utan att komma in på kapitlet om missionärerna. Det var om Jack Kersdale som jag ämnade berätta; han tillhörde en missionärsfamilj. Det vill säga genom sin farmor. Hans farfar var gamle Benjamin Kersdale, en amerikansk affärsman, som i den gamla goda tiden började samla på sin första million genom att sälja billig whisky och dålig gin. Egendomligt nog, förr i världen voro missionärerna och handelsmännen dödsfiender. Deras intressen så att säga gingo inte riktigt ihop. Men barnen gjorde upp den lilla differensen genom att gifta sig inbördes och dela öarna mellan sig.

Livet är i Hawaii en enda sång. Det är också vad Stoddard vill framhålla i sin dikt »Hawaii Noi».

”Liv är musik. Gör, öde, visan lång!

Var ö är strof. Det hela är en sång.”

Och han hade rätt. Här ligger guldglans över människornas hud. De infödda kvinnorna äro sol-brynta Junogestalter, de infödda männen Apollo-statyer av brons. De sjunga och dansa; alla äro de bekransade, gnistra av blommor. Och tack vare solen och ljuset älska de alla, hur bråttom de eljes ha, att dansa, sjunga och att bakom sina öron och i håret sticka in blossande blommor. Sådan var Jack Kersdale. Han hade det brådare än de flesta. Han rådde om millioner. Han var sockerkung,

49kaffeodlare, gummimatador, boskapsägare och drivfjädern i tre eller fyra stora nya företag på ön. Han var sällskapsmänniska, klubblejon, yachtägare, ungkarl och först och sist en så ståtlig ung man som någonsin en mamma med giftasvuxna döttrar kastat sina ögon på. Han hade studerat vid Yale, och hans huvud var mera fullproppat med statistik och skolkunskaper rörande Hawaii Nei än någon annans som jag någonsin råkat på. Han arbetade oerhört, han sjöng, han dansade och han satte blommor i sitt hår lika ofta som de som egentligen aldrig hade annat att göra.

Han var manhaftig, och redan som en ung nybörjare i det offentligas tjänst hade han utkämpat tvänne dueller, båda politiska. I själva verket hade han spelat en mycket anmärkningsvärd och hedrande roll under den sista revolutionen, då den infödda dynastien störtades, och på den tiden kunde han knappast ha varit mer än sexton år. Jag vill betona detta för att visa, att feg var han inte, och jag vill att detta skall bli klart, ty eljes kan det följande missförstås. Jag har med egna ögon sett honom på beridarebanan vid Habakala stuteri kväsa en fyraåring, som i två års tid trotsat Von Tempskys alla cow-boys. Och jag kan berätta ännu en sak. Det var nere i Korna, eller rättare sagt uppe i Korna, ty folket där har fått det infallet att leva tusen fot över havet. Vi befunno oss allesammans på den 1 a n a i, som hör till doktor Goodhue’s bungalow. Jag satt just och pratade med Dottie Fair-child, när det hände. En stor tusenfoting — den var sju tum lång, ty vi mätte upp den senare —

50föll direkt från taket ner i hennes hår. Jag-måste erkänna att själv blev jag som stel av fasa. Jag kunde inte röra mig. Mitt förstånd hade plötsligt tvärstannat. Två fot ifrån mig kravlade detta ohyggliga, fasansfulla odjur i hennes hår. När som hälst kunde det ju ramla ner på hennes bara skuldror

— vi hade just lämnat middagsbordet.

»Vad är det», frågade hon och skulle just ta sig i håret med handen.

»Låt bli», skrek jag, »låt bli!»

»Men vad är det då?» frågade hon och började smittas av den förskräckelse hon kunde läsa i mina ögon och på

mina stammande läppar.

Mitt utrop hade väckt Kersdales uppmärksamhet. Han kastade en likgiltig blick på oss, men med den blicken hade han genomskådat hela situationen. Han kom över till oss, men utan synbar brådska.

»Var snäll och sitt alldeles orörlig, Dottie», sade han lugnt.

Han varken tvekade eller skyndade sig eller hoverade sig på något sätt.

»Tillåt mig ...», sade han.

Och med ett hastigt grepp hade han ryckt till sig hennes schal och virat den så tätt kring hennes skuldror, att tusenfotingen icke kunde falla innanför hennes klädningsliv. Med den andra handen, den högra, hade han vidrört hennes hår och fångat det vidriga djuret med ett stadigt grepp bakom dess huvud och höll det så mellan tummen och pekfingret, medan han drog det ur hennes hår. Det hela var i all sin enkelhet en lika nervskakande och hjältemodig handling som det någonsin förunnats

5ien människa att se. Det kom mig att bli stel av fasa. Tusenfotingen — sju tum krymmande hul-lingliknande fötter — vred sig och rörde sig kring hans hand, slingrade sig kring hans fingrar, stack sina fötter genom hans skinn och rev honom under försöken att frigöra sig. Odjuret stack honom två gånger — jag såg det själv — men han försäkrade damerna att han var oskadad, då han släppte djuret på marken och trampade ihjäl det. Men fem minuter senare såg jag hur doktor Goodhue inne i sitt operationsrum pysslade om såren och gjorde injektioner av övermangansyrat kali. Nästa morgoni var Kersdales arm så tjock som en vanlig kutting, och det dröjde i tre veckor innan svullnaden hade lagt sig.

Men allt detta har ingenting att göra med min historia, men jag kunde inte låta bli att berätta det för att visa att Jack Kersdale var allt utom feg. Han hade tvärtom i min åsyn lagt i dagen det styvaste prov på kallblodighet som jag någonsin varit med om. Han hade under hela tiden inte ändrat en min, och hans leende hade inte ens en sekund lämnat hans ansikte. Och han hade stuckit fingrarna i Dottie Fairchilds hår med samma obekymrade säkerhet som om det varit i en liten skål med saltade mandlar. Och ändå var det just honom som jag en gång skulle få se slagen av en förfäran tusen gånger häftigare än den skräck jag själv erfarit, då jag såg det förfärliga djuret ramla ner i Dottie Fairchilds hår och dingla över hennes ögon och hennes bara hals.

Jag hade särskilt intresse av spetälskan, och ifråga

52om denna sjukdom ägde Kersdale, liksom ifråga om allt som rörde öriket, en rent av encyklopedisk kunskap. Spetälskan var i själva verket för honom ett favoritstudium. Han var en ivrig förfäktare av tvångsinterneringen på Molokai, där öns alla spetälske höllos isolerade. Bland infödingarna själva pratades det och protesterades en hel del, uppviglade som de voro av demagoger, som antydde att det förövades grymheter på Molokai, där män och kvinnor, bortryckta från vänner och familjer, tvun-gos att leva sitt liv i ständig förvisning ända tills döden befriade dem. För dem gavs ingen appell, ingen återgång. Över Molokais portar kunde ha stått: »I som här inträden, låten hoppet fara!»

»Men jag försäkrar dig, att de trivas där», sade Kersdale. »Och de ha det i själva verket ofta mycket bättre än släkt och vänner där hemma. Talet om ohyggligheterna på Molokai är bara struntprat. Jag kan föra dig omkring i hospitalen och fattigkvarteren var du vill i världens storstäder och visa dig mycket mera upprörande ohyggligheter. »Den levande döden!» »Människor, som en gång ha varit människor!» Lögn och förtal! Du skulle se de där »levande döda» rida kapp en fjärde Juli! Några av dem ha egna kuttrar. En av dem har en motor-' båt. De ha ingenting att göra, bara att roa sig. De ha föda, husrum, kläder, läkarebehandling, allting. De äro själva herrar över sin ö. De ha ett ännu bättre klimat än Honolulu, och där är underbart vackert. Jag skulle inte ha någonting emot att själv ge mig dit och stanna där resten av mitt liv. Det är en förtjusande ö.»

53Så talade Kersdale om de lyckliga spetälske. Själv var han alls inte rädd för sjukdomen. Och han brukade tillägga att av vita män inte en på millionen hade utsikt att få sjukan, men längre fram tillstod han att en av hans bästa vänner från skoltiden, Alfred Starter, hade blivit smittad och förts till Molokai, där han dog.

»Ser du», sade Kersdale, »förr i världen fanns det inte något osvikligt prov, varigenom läkarne kunde konstatera, huruvida verklig spetälska förelåg i ett visst fall. En sjukdom med ovanliga och oförklarliga symptom var då tillräcklig anledning att sända en stackars sate till Molokai. Också hände det att dussintals patienter, som inte hade mer spetälska än du och jag, skickades dit. Men nu för tiden begår man inte sådana misstag. Medicinalstyrelsens undersökningar äro numera ofelbara. Det egendomliga var att när den nya analysen uppfanns och man praktiserade den på Molokai, fann man att åtskilliga av sjuklingarna på Molokai alls inte hade sjukan. De blevo också genast frigivna. Naturligtvis blevo de överlyckliga. Ja, det tror du det. Nej, du. De spjärnade mycket värre emot . att föras till Honolulu än de förut gjort, då de skulle deporteras till Molokai. Några vägrade absolut, och man fick lov att använda maktspråk. En av dem ull och med gifte sig med en spetälsk kvinna i sista stadiet och skrev hem' till medicinalstyrelsen och protesterade mot sin förflyttning på den grund att ingen fanns som bättre än han kunde pyssla om den arma kvinnan.»

54»Vad är det för ett osvikligt prov du talar om?» frågade jag.

»Det bakteriologiska provet; det är osvikligt. Doktor Hervey, du vet, han som är vår expert här, var den förste som använde det. Han är en trollkarl. Han vet mer om spetälskan än någon annan nu levande vetenskapsman, och kan någonsin ett medel mot spetälskan upptäckas, så blir det nog han som gör den upptäckten. Man har lyckats upptäcka spet-älskebacillen och lärt sig att isolera den. Finns den hos en patient, kan man nu också konstatera att den finns där. Man behöver bara klippa av en bit hud på det misstänkta stället och låta den undergå det bakteriologiska provet. En människa kan vara fullproppad med spetälskebaciller utan att man har en aning om det.»

»Då skulle det ju kunna hända att du eller jag har massor av dem.»

»Vem vet? Det tar sju år för spetälskebacillen att utveckla sig. Om du hyser den allra minsta misstanke, så gå till doktor Hervey. Han knipsar bara bort en liten skinnbit och kan bums säga dig sanningen.»

Någon tid därefter presenterade han mig för doktor Hervey, som lassade på mig travar av medicinalstyrelsens rapporter och småskrifter angående sjukdomen och tog mig med sig till Kalihi, där Honolulu har sin karantänstation för spetälske patienter, där de misstänkta fallen underkastas observation och därifrån de som befunnits angripna vidare befordras till Molokai. Dessa deportationer företagas en gång i månaden, då de sjuka, efter att

55ha bjudit de sina ett sista farväl, föras cmbord på en liten ångare, Noea u, och vidare till de spet-älskes ö.

En afton, då jag skrivit brev i klubben, kom Jack Kersdale fram till mig.

»Det var just dig jag ville råka», sade han. »Jag ville visa dig det sorgligaste kapitlet i hela spet-älskehistorien, jag menar då de spetälske ta farväl innan de deporteras till Molokai. Noeau skall just om några minuter lämna kajen och avgå till Molokai. Men låt mig på förhand varna dig för att låta dina känslor bli dig övermäktiga. Hur förtvivlade de sjuka än må vara i dag, skulle de om ett år bli ännu mer förtvivlade om någon ville föra bort dem från Molokai. Vi hinna nätt och jämnt ta en grogg. Min vagn väntar utanför. Det är bara fem minuters väg ner till kajen.»

Vi åkte dit ner. Ett fyrtiotal eländiga varelser voro med sina mattor, filtar och annat resgods samlade på en med rep inhägnad plats. Noeau hade nyss anländt och höll just på att sticka ut en landgång till kajen. Mr Mc Veigh, koloniens överintendent, övervakade embarkeringen. Jag blev presenterad för honom och likaså för doktor Georges, en av medicinalstyrelsens läkare, som jag förresten mött en gång förut. Vilken bedrövlig samling, dessa spetälske! Flertalet hade så fruktansvärdt vanställda ansikten, att jag inte kan åta mig att beskriva dem. Men här och där lade jag märke till en och annan som såg riktigt skaplig ut och i vars yttre man inte kunde upptäcka något spår av sjukdomen. Bland annat observerade jagen liten flicka på knappast mer

56än tolv år med blåa ögon och guldgult hår. Bara på ena kinden kunde man se den ödesdigra fläcken. Då jag påpekade det hjärtskärande i att hon skulle vara tillsammans med alla de mörkhyade spet-älskepatienterna, svarade doktor Georges:

»Jag vet just inte det. För henne är det en lycklig dag i hennes liv. Hon kommer från Kauai. Hennes far är en brutal rackare. Och nu när hennes sjukdom konstaterats, reser hon till Molokai till sin mor, som är där förut. Hon skickades dit för tre år sedan — ett mycket svårt fall.»

»Man kan inte alltid döma efter ytan», tilläde Mr Mc Veigh. »Se på den där stora granna karlen därborta, han ser ju ut som hälsan själv, precis som om ingenting fattades honom. Jag vet emellertid att han har ett frätsår i ena foten och ett i skulderbladet. Och det finns andra dylika fall. Se på den där flickans hand, hon som just nu röker en cigarrett. Se på hennes krökta fingrar. Det är den form av sjukan, som vi kalla den anasste-tiska. Den angriper nerverna. Om man skar av hennes fingrar med en slö kniv eller filade av dem med ett vanligt muskot-rivjärn, skulle hon inte känna den allra minsta smärta.»

»Ja, men den vackra kvinnan därborta», envisades jag, »det är då alldeles omöjligt att någonting kan felas henne. Hon är ju alldeles för ståtlig och blomstrande.»

»En sorglig historia», svarade Mr Mc Veigh, som redan var på väg att följa Kersdale ner till kajen.

Hon var en skön kvinna, fullblodspolynesiska. Enligt min lilla kännedom om rasen och dess typer

5var det omöjligt annat än att hon härstammade från någon gammal hövdingfamilj. Hon kunde knappast vara mer än tjugufyra eller tjugufem år. Hennes linjer och proportioner voro fulländade, och hon hade just börjat tillägna sig de fylliga former som äro utmärkande för kvinnorna av hennes ras.

»Det var ett hårdt slag för oss alla», sade D :r Georges. »Hon anmälde sig till på köpet frivilligt. Ingen hade misstänkt henne. Men på ett eller annat sätt måtte hon ha blivit anstucken av sjukan. Vi tappade alla huvudet, det kan jag försäkra er. Vi ha förhindrat att det skulle komma i tidningarna. Ingen mer än vi och hennes egen familj vet av vad som har händt henne. Vem ni frågar i Honolulu, skall han med full övertygelse berätta er, att hon är någonstans i Europa. Det var på hennes egen begäran vi hållit saken så hemlig. Stackars flicka, hon har sin stolthet.»

»Men vem är hon då?» frågade jag. »Att döma av ert sätt att tala om henne, måste hon vara en framstående person.»

»Har ni aldrig hört talas om Lucy Mokunui ?» frågade han.

»Lucy Mokunui?» upprepade jag tveksamt och skakade på huvudet. »Jag måtte ha hört namnet förr, men glömt det.»

»Aldrig hört talas om Lucy Mokunui! Hawaiis näktergal! Å, förlåt mig, ni är ju en nykommen, en »m a 1 a h i n i», och ni kan inte vara inne i förhållandena. Lucy Mokunui var den mest uppburna i hela Honolulu, ja, i hela Hawaii för resten.»

»V a r, säger ni ?»

58»Ja visst. Hon var. Nu är hon förbi.» Han höjde medlidsamt sina axlar. »Åtminstone ett dussin haole s — d. v. s. vita män — ha förlorat sina hjärtan till henne och jag räknar inte den stora massan. När jag säger ett dussin, tänker jag närmast på vite män i god framskjuten ställning. Hon kunde ha blivit gift med överdomarens son, om hon velat. Ni tycker hon är vacker, inte sannt ? Men ni skulle ha hört henne sjunga. Den bästa infödda sångerskan i hela Hawaii Nei. Hennes strupe är renaste silver och flytande solsken. Hon turnerade i Amerika, först med Kongl. Hawaiiska Sällskapet. Sedan har hon gjort två resor till för egen räkning, konsertturnéer.»

»Å», avbröt jag, »nu minns jag. Jag hörde henne för två år sedan i Boston. Tänk att det är hon. Nu känner jag igen henne.»

Jag greps av en plötslig beklämning. Livet är, också när det är som bäst, något bra flyktigt. Knappt två år hade

gått och denna härliga varelse som just stod på höjdpunkten av lysande framgång var ett nummer i en transport av spetälska på väg till Molokai. Och jag mindes Henleys ord:

”En åldrad usling visar sina sår.

En skam är livet och ett lumpet misstag.”

Jag greps av ångest vid tan:ke på framtiden. Om

detta var Lucy Mokunuis framtid, vad skulle då min! egen kunna bära i sitt sköte, eller mina vänners? Jag hade alldeles klart för mig att vi i levande livet ha döden hack i häl — men: att vara levande död,

att vara en av dessa som en; gång varit män eller

kvinnor, att vara en Lucy Mokunui som en gång ut-

59gjort höjdpunkten: av polynesisk charm, en verklig konstnärinna, älskad av männen I Jag måste visst ha förrådt min djupa beklämning, ty doktor Georges skyndade sig att försäkra mig att de där nere på Molokai hade det riktigt bra.

Allt var så överväldigande hemskt. Jag kunde inte stå ut att se på henne. Ett stycke från oss trängdes de spetälskes släktingar och vänner bakom ett av en poliskonstapel bevakat rep. De hade inte tillåtelse att komma närmare. Inga omfamningar förekommo, inga avskedskyssar. De ropade bara till varandra sina sista hälsningar, sina sista små uppdrag. Och folket innanför repet stirrade med fruktansvärd intensitet. Det var sista gången de sågo sina käras ansikten, ty dessa voro nu levande lik, som på detta begravningsskepp skulle föras till gravarna på Molokai.

Doktor Georges gav signalen, och de olyckliga varelserna släpade sig till fartyget dignande under sina bördor, och försvunno över landgången. Det var en begravningsprocession. Då brast jämmern lös bland massan utanför repet. Det var hjärtskärande, det var som om blodet ville stanna. Aldrig har jag hört något så förfärligt, och måtte jag aldrig mera behöva höra något liknande. Kersdale och Mc Veigh stodo ännu i andra ändan av bryggan inbegripna i ett ivrigt samtal — politik naturligtvis, ty båda voro synnerligen intresserade politici. Då Lucy Mokunui gick förbi, betraktade jag henne förstulet. Hon var verkligen skön. Hon var en skönhet också enligt våra begrepp — en av dessa sällsynta blommor, av vilka det endast slår ut en

60på varje generation!. Och just hon skulle föras till Molokai. Hon skred fram som en drottning där hon gick uppför landgången, hon gick utan att vända sig om och direkt upp på det öppna akterdäcket, där de spetälske trängdes vid repet och ropade klagande avskedsord till sinia kära.

Ändarna voro loss på bryggan, Noeau började röra sig ut från kajen. Jämmern blev allt intensivare. Vilken ohygglig förtvivlan! Jag hade just föresatt mig att aldrig mera åse Noeaus avsegling, då Mc Veigh och Kersdale kommo tillbaka. Den senares ögon glittrade och han kunde knappast behärska ett leende, han var synbarligen glad över något särskilt. Antagligen hade den politiska diskussionen ledt till något angenämt resultat. Repet, som användts för avspärrningen hade nu tagits bort, och de klagande släktingarna trängdes nu obehindrat på båda sidor om oss.

»Där står hennes mor», viskade doktor Georges och visade mig på en kvinna, som stod strax bredvid mig, som vaggade fram och tillbaka med överkroppen och stirrade upp till däcket med tårblän-dade ögon. Jag såg att Lucy Mokunui också grät. Plötsligt ryckte hon till; hon hade fått syn på Kersdale. Då sträckte hon ut sina armar så där förtjusande vältaligt, som då en stor skådespelerskla tar avsked av publiken. Och med armarna utbredda ropade hon:

»Farväl, Jack, farväl!»

Han hörde hennes rop och såg upp. Aldrig har jag sett en man så slagen av fasa. Han vacklade. Hans ansikte blev vitt ända till hårfästet, och det

61var som om han krympt innanför sina kläder. Han slog ut med händerna och stönade: »Min gud, min gud!»

Sedan behärskade han sig med en kraftansträngning.

»Farväl, Lucy! Farväl!» ropade han.

Han stod där på kajen och viftade till henne, tills Noeau var långt borta och man inte längre kunde urskilja ansiktena över relingen.

»Jag trodde ni visste av det förut», sade Mc Veigh, som betraktat honom uppmärksamt. »Ni borde väl först och främst ha vetat det. Jag trodde det var därför ni var här.»

»N u vet jag det», svarade Kersdale med högtidligt allvar. »Var är vagnen?»

Han gick hastigt, han nästan sprang till den. Jag hade all möda att hinna med.

»Kör till doktor Hervey», ropade han till kusken. »Kör så fort du kan.»

Han sjönk flämtande ned mot vagnsdynorna. Hans blekhet hade tilltagit. Hans läppar voro hårdt sammanpressade och svetten sipprade från hans panna och överläpp. Han tycktes vara ett rov för stor ångest.

»För guds skull, Martin, raska på», ropade han plötsligt. »Använd piskan, hör du, mer, mer.»

»Då skena de», svarade kusken.

»Låt dem skena då», svarade Kersdale. »Jag betalar böterna och gör upp saken med polisen. Så där, det är rätt! Fortare, fortare!»

»Och det visste jag inte, det visste jag inte», mumlade han för sig själv, medan han med darrande händer torkade svetten ur sitt ansikte.

62Vagnen flög fram, och slängde vildt om gathörnen, och dess fart var så ursinnig att det var omöjligt att samtala. Jag hade också ingenting att säga. Men jag hörde honom gång på gång upprepa för sig själv: »Och jag visste det inte, jag visste det inte».

IV.

ALOHA OE.

Aldrig går det så livligt till vid fartygs avgång som vid kajerna i Honolulu. Den stora ångaren låg med ångan uppe, redo att sätta maskinen i gång. Tusentals människor voro ombord, fem tusen stodo på kajen. Upp och ned för den långa landgången strömmade infödda prinsar och prinsessor, sockerkungar och höga kolonialämbetsmän. Längre bort höllo Honolulu-societetens vagnar och bilar i långa rader, ordnade av polisen. På kajen spelade den kungl. hawaiiska orkestern »Aloha Oe», och då den slutat, stämde en infödd orkester ombord upp samma snyftande melodi, ur vilken en infödd sångerskas röst höjde sig som ett fågelkvitter över instrumenten och avskedssorlet, — den lät som en silverflöjt midt igenom larmet.

I fören på underdäcket kantades relingen av sex led khakiklädda ungdomar, vilkas bronsbruna ansikten skvallrade om tre års tjänst under tropikernas sol. Men avskedshyllningen gällde inte dem. Inte heller gällde den den vitklädde kaptenen där uppe på bryggan, som mönstrande såg ned på folkmassan. Inte heller gällde den de unga officerarne

64akterut, som voro på väg hem från Philippinerna, och inte heller de bleka, av klimatet härjade damerna i deras sällskap. Men på promenaddäcket inte långt från landgången stod en grupp senatorer från U. S. A. med hustrur och döttrar — det var de parlamentariska lustresande som nu i en månads tid blivit omfestade med middagar och viner, fullproppade med statistik, släpade uppför vulkaniska berg och ner i lavadalar, allt för att de skulle få en riktig uppfattning av Hawaiis härlighet och resurser. Det var för dessa festande senatorers skull som den stora oceanångaren gått in till Honolulu, och det var till dem Honolulu nu sade farväl.

Senatorerna voro rikt blomstersmyckade. Senator Jeremy Sambrookes tjocka hals och breda bröst voro prydda med ett dussin kransar. Plans huvud stack fram ur denna blomstermassa och visade ett friskt, solbränt och svettigt anlete. För honom voro blommor ett oting, och där han såg ut över mängden nere på kajen, såg han det hela med en statistikers öga; han såg ingenting vackert, spanade blott efter arbetsstyrka, järnvägar, plantage, med ett ord allt som låg bakom denna folkmassa och för vilket allt den endast tjänade som ett uttryck. Han såg möjligheter, han tänkte sig utveckling och var alldeles för fördjupad i drömmar om materiella förbättringar för att observera, att dottern vid hans sida talade med en ung man i prydlig sommardräkt och halmhatt, och att dennes blickar endast sökte hennes och ej ett ögonblick lämnade hennes ansikte. Om senator Jeremy haft ett öga för sin dotter, skulle han säkert ha märkt, att i stället för den

65ung»a flicka på femton år, som han fört med sig till Hawaii en månad tidigare, förde han nu med sig tillbaka en kvinna.

Hawaii har ett mognande klimat, och Dorothy Sambrooke hade blivit utsatt därför under omständigheter som i hög grad påskyndat hennes utveckling. Slank och blek, med blåa ögon, som en smula tröttats av läxplugget och försöket att förstå något av livet — sådan hade hon varit för en månad sedan. Men nu voro hennes ögon varma i stället för trötta, hennes kinder brynta av solen och hennes figur gav en första antydan om linjernas rundning. Under denna månad hade hon varit sina böcker otrogen och föredragit att studera livets bok. Hon hade ridit, klättrat på vulkaner och lärt sig bada i bränningarna. Tropikerna hade smugit sig in i hennes blod, hon glödde av värme, färger och solljus. Och under en månad hade hon haft som följeslagare en man — Stephen Ivnight, atlet, simmare, en bronsfärgad sjögud, som trotsade de fräsande böljorna, äntrade deras rygg och red dem in mot stranden.

Själv hade Dorothy Sambrooke ingen aning om sin förvandling. Hennes själsliv var ännu en ung flickas, och hon kände sig förvånad och förvirrad över Steves uppförande, då han nu tog farväl. Hon hade betraktat honom som sin lekkamrat, och under en månad hade han också varit en lekkamrat; men nu tog han inte avsked som en sådan. Han pratade förvirrat eller teg och bar sig så besynnerligt åt. Ibland hörde han inte på vad hon sade, eller om han gjorde det, svarade han inte i sin vanliga ton.

66Och hon blev förvirrad av hans sätt att betrakta henne. Hon hade inte märkt förut att han hade så eldiga ögon. Det var någonting i dem som skrämde henne. Hon kunde inte uthärda det och måste oupphörligt slå ned ögonen. Men på samma gång var hans blick så egendomligt fascinerande, och gång på gång 'måste hon åter uppfånga en skymt av detta flammande, befallande, längtansfulla, som hon aldrig förr sett i ett mänskligt öga. Hon kände sig helt förvirrad och nervös.

Nu utstötte jätteångaren ett öronbedövande tjut; den blomstersmyckade mängden trängdes mot landsidan. Dorothy Sambrooke hade stuckit fingrarna i sina öron, och just som hon gjorde en grimas åt det obehagliga ljudet, kände hon på nytt den dominerande, flammande glöden i Steves ögon. Han såg inte på henne, utan på hennes öron, som voro skära och genomlysta av den nedgående solen. Nyfiken och fascinerad betraktade hon det underliga i hans ögon, tills han märkte att hon observerade honom. Hon såg honom rodna starkt och hörde honom stamma något osammanhängande. Han var förvirrad, och själv kände hon sig brydd. Stewarterna gingo nervösa omkring och uppmanade ickepassagerare att gå i land. Då hon kände greppet av hans hand, som tusen gånger förr fattat hennes under badet eller i lavastapeln, hörde hon, men med ny betydelse, orden av den sång, som snyftade ur hawiian-ska sångerskans silverstrupe:

”Ka halia ko aloha kai hiki mai,

Ke hone ae nei i ku’u manawa,

O oe no ka’u aloha

A loko e hana nei.”

67Steve hade lärt henne melodien, orden och deras betydelse — så hade hon trott ända till nu, men vid denna sista beröring med hans varma hand förstod hon för första gången sångens verkliga mening. Hon kunde knappast

se honom, när han gick, eller då han passerade den överfyllda landgången, t-y hon hade försjunkit djupt i sina minnen, levde åter om de fyra sista veckorna och såg nu alla deras tilldragelser i ett nytt ljus.

Då senatorerna anländt till Hawaii, hade Steve varit med i mottagningskommittén, d. v. s. dess nöjes-utskott. Det var han som ute vid Waikiki givit dem den första uppvisningen i »s u r f-r i d i n g», d. v. s. simning i vågsvallet som vältrade sig in mot stranden. På en smal bräda hade han paddlat sig ut mot havet, tills han försvunnit som en omärkbar prick och därefter åter blivit synlig, då han som en ung sjögud höjde sig över skum och fradga, reste sig allt högre, tills han tycktes stå rak och smärt högt över kammen av en väldig milslång bölja, med fotterna i bränningen, buren med snälltågsfart mot stranden, tills han helt lugnt stod där framför de häpna åskådarnas fötter. Det var så hon sett honom första gången. Han hade varit den yngste medlemmen av kommittén, han var inte mer än tjugu år. Han hade inte hållit några tal, och inte heller hade han eljes vid festligheterna trädt i förgrunden. Det var i bränningarna vid Waikiki, bland de vilda boskapshjordarna på Mauna-Kea och på remontbanan vid Haleakala som han haft sin roll, då det gällt att underhålla sällskapet.

Hon hade inte ett tecken brytt sig om den änd-

68lösa statistiken och de andra kommittéledamöternas evinnerliga skåltal. Steve intresserade sig ej heller för sådant. Och det var med Steve hon hade stulit sig bort från friluftsfesten vid Hamakua och från Abe Louisson, kaffeplantageägaren, som pratat kaffe, kaffe och ingenting annat än kaffe i två dödande tråkiga timmar. Det var då, när de redo mellan orm-bunksträden, som Steve hade lärt henne orden till »Aloha oe», sången som sjungits i varenda by, pä varenda gård, varje gång de besökande senatorerna togo avsked.

Steve och hon hade redan från första stunden varit mycket tillsammans. Han hade varit hennes lekkamrat. Hon hade lagt embargo på honom, medan fadern varit upptagen av öns statistik. Hon var för snäll för att tyrannisera honom, och ändå hade hon haft övertaget, utom vid kanot-, rid- eller simturer, då han varit den befallande och hon den lydande. Men nu, då sångens sista toner förklingat och ångaren redan kastat loss, förstod hon, att Steve för henne blivit något mer än lekkamraten.

Fem tusen röster sjöngo nu i korus »Aloha Oe»

— »Hos dig min kärlek dröjer, till dess vi ses igen» — och i detta första ögonblick av medveten kärlek förstod hon, att nu skildes hon från Steve. När skulle de någonsin åter mötas? Han hade själv lärt henne de där orden. Hon mindes honom så väl, då han sjöng dem om och omigen under hau-trädet vid Waikiki. Hade de inneburit en profetia? Hon hade beundrat hans sång och sagt honom att han sjöng med sådant uttryck. Nu skrattade hon för sig själv, en smula hysteriskt, vid

69minnet av den stunden. »Med sådant uttryck!» Och det då han hade låtit hela sitt hjärta flöda ut i sången. Nu förstod hon det, men nu var det försent. Varför iiade han inte talat? Då kom hon ihåg, att flickor vid hennes ålder gifta sig inte. Men på Hawaii göra de det! Hawaii hade gjort henne fullvuxen, Hawaii, där människornas hud är guldglänsande och där kvinnorna äro mogna och kyssta av solen.

Förgäves mönstrade hon den sammanpackade mängden nere på kajen. Vart hade han tagit vägen? Hon kunde ha givit vad som helst för ännu en blick av honom och hoppades nästan att någon dödlig sjukdom skulle överfalla kaptenen däruppe på bryggan och hindra avfärden. För första gången i sitt liv betraktade hon sin far granskande, det var nästan med fruktan som hon i hans drag läste så mycken vilja och beslutsamhet. Det måste vara fruktansvärdl farligt att trotsa honom. Och hur kunde hon ha någon utsikt att lyckas i en sådan strid? Men varför hade inte Steve sagt något? Nu var det för sent. Varför hade han inte talat ut under h a u-trädet vid Waikiki?

Då slog det henne med ens till hennes stora sorg att hon visste varför. Vad var det någon berättat henne en dag? Det hade varit på mrs Stantons tébjudning den där aftonen, då missionärsfamiljernas damer haft en tillställning för senatorerna. Det var den långa ljusa mrs Hodgkins som fört saken på tal. Hon mindes allt så noga, den rymliga dansbanan, de tropiska blommorna, de ljudlösa asiatiska upp-passarna, sorlet av röster och mrs Hodgkins stämma

7 our närmaste grupp. Mrs Hodgkins hade i åratal varit borta från Hawaii och frågade synbarligen efter gamla

vänner och bekanta från flicktiden. »Vad blev det av Susie Maydwell?» hade hon frågat. »Å, henne se vi aldrig mera till, hon gifte sig med Willie Kupele», hade någon av damerna svarat. Och senator Behrends fru hade skrattat och frågat vad Susie Maydwells giftermål hade att göra med hennes förhållande till sina vänner. »H a p a-h a o 1 e», lydde svaret, »han är ett halvblod, och vi här på öarna måste tänka på våra barn.»

Dorothy vände sig till sin far och beslöt att söka få klarhet i saken.

»Pappa, om Steve kommer över till Amerika, då

får han väl komma och hälsa på oss?»

»Vem? Steve?»

»Ja, Stephen Knight, du vet. Du sade farväl till honom för knappt fem minuter sedan. Om han händelsevis kommer till Amerika, får han väl hälsa på oss?»

»Kommer aldrig i fråga», svarade Jeremy Sam-brooke. »Stephen Knight är en hapa-haole, och du vet nog vad som menas med det».

»Å . . .» sade Dorothy matt, medan hennes hjärta i hemlighet sammankramades av förtvivlan.

Steve var ingen hapa-haole, det visste hon,

men hon visste inte att en liten strimma tropiskt solsken strömmade i hans ådror, och hon förstod att detta var orsak nog att göra en ung man omöjlig på äktenskapsmarknaden. Världen var bra besynnerlig. Tänk bara på A. S. Cleghorn, som gått

71och gift sig med en mörkhyad prinsessa av Kame-hamehas hus, och ändå satte folk en ära i att umgås med honom, och de mest framskjutna damerna av hela missionärsklicken trängdes på hans tébjudnin-gar. Och så Steve. Ingen hade haft något att invända då han skulle lära henne att simma i bränningarna, och inte heller när han skulle räcka henne handen, då det gällde att bestiga Kilaueas farliga kraterväggar. Han dugde att dinera med hennes far, att dansa med henne, att vara medlem av mottagningskommittén, men bara därför att det fanns tropiskt solsken i hans ådror, kunde han inte få gifta sig med henne.

Men det syntes inte på honom. Om ingen berättat det, skulle man inte ha vetat det. Tänk, så bra han såg ut. Hon kunde så tydligt se honom framför sig. Och innan hon visste ordet av, hade hon fördjupat sig i angenäma tankar på hans präktiga figur, hans ståtliga skuldror och den manliga styrka varmed han så lätt svingat henne upp på en häst, burit henne genom skummande bränningar eller dragit henne vid en alpstav uppför lavabranten. Och det fanns hos honom någonting annat odefinierbart och hemlighetsfullt, som hon ännu inte riktigt förstod — den aura av manlighet som finns hos varje verklig man. Hon spratt upp ur sina dröm-merier med en känsla av förlägenhet över sina egna tankar. Hennes kinder voro purprade av varmt blod, som nu hastigt övergav dem, och hon bleknade vid tanken på att nu skulle hon nog aldrig mer återse honom. Ångarens stäv var redan ute på strömmen och promenaddäcket gled förbi ändan av kajen.

7 2»Se, där är Steve,» sade hennes far. »Vinka farväl åt honom nu, Dorothy.»

Steve såg ivrigt upp till henne, och i hennes ögon märkte han nu något som han icke sett där förut. Den glimt av glädje, 50m lyste till i hans ansikte, sade henne, att nu visste han. Just nu sjöngo de:

”Hos dig min kärlek dröjer, till dess vi ses igen.”

De båda ungdomarna behövde inga ord för att förstå varandra. Rundt omkring henne kastade passagerare ner sina blomsterslingor till vänner på kajen. Steve stod med händerna lyftade. Hon sökte träda sin egen blomsterslinga över huvudet, men den hade trasslat in sig i det orientaliska pärlband, som Mer-vin, den gamle sockerkungen, lagt kring hennes hals, då han skjutsat henne och hennes far ner till båten.

Hon stred mot pärlorna, som fastnat i blommorna. Ångaren rörde sig obevekligt framåt. Nu var Steve alldeles nedanför henne. Ännu ett ögonblick och han skulle vara borta. Hon snyftade, ooh Jeremy Sambrooke kastade en

forskande blick på henne.

»Dorothy 1» sade han strängt.

Beslutsamt ryckte hon av sig blomsterguirlanden och i ett regn av äkta pärlor föllo blommorna till den älskades fötter. Hon såg efter honom till dess tårar fördunklade hennes ögon och hon dolde sitt ansikte mot Jeremy Sambrookes axel, och han glömde sin kära statistik i förundran över småflickor som nödvändigt skola växa upp.

Mängden sjöng ännu sin alltmer i fjärran förtonande sång, som i sina strofer bar all Hawaiis

6trånande kärlekslängtan och orden, de bedrägliga och lögnaktiga, svedo i hennes hjärta som en frätande syra:

»Aloha oe, Aloha oe, e ke onaona no ho ika lipo,
Så tag min kyss, ahoi ae au, till dess vi ses igen.»

V.

CHUN AH CHUN.

Det fanns ingenting märkvärdigt i Chun Ah Chuns utseende. Han var kortväxt, som kineser vanligen äro, och han var kinesiskt smalaxlad och mager. En turist, som händelsevis kommit att få se honom på en gata i Honolulu, skulle ha tagit honom för en vanlig godlynt liten kines, kanske innehavare av en blomstrande tvättinrättning eller ett skrädderi. I fråga om godlyntheten och den goda ekonomien skulle gissningen ha varit riktig, men föga upplysande, ty Ah Chun var lika godlynt som han var rik, och hur rik han var, kände ingen till. Man visste bara att han var oerhört rik, men i fråga om honom var uttrycket »oerhört» snarare liktydigt med »obekant hur mycket.»

Ah Chun hade listiga små ögon, svarta och blänkande, men så små att de liknade borrhål. De sutto långt ifrån varandra under en panna som såg ut som en tänkares. Ah Chun hade sina problem som han sysslat med i hela sitt liv. Inte så att han någonsin lät sig störas av dem. Han var född filosof och vare sig som kuli, mångmiljonär eller arbetsgivare åt en massa folk, behöll han ständigt sam-

75ma själens jämvikt. Han levde alltid i en atmosfär av andlig ro, som inte lät sig rubbas vare sig av lycka eller motgång. Allt skedde till hans eget bästa, antingen det var stryk han fått av uppsy-ningsmannen på sockerfälten, eller senare, då han själv ägde samma fält, en plötslig omkastning i sockerpriset. Och från denna klippa av bergfast belåtenhet löste han problem, som det förunnats få människor, än mindre en kinesisk bondpojke, att grubbla över.

Ty det var just vad han var, — en kinesisk bondpojke, född till arbete på fälten, född att släpa där i hela sitt liv, men av ödet bestämd att på ett underbart sätt bli befriad från detta öde. Ah Chun kom inte ihåg sin far; han hade varit bonde inte långt från Canton, och inte heller kom han mycket ihåg sin mor, som dött när han var sex år. Men han mindes sin vördade morbror, Ah Kow, ty honom hade han tjänat som slav från det han var sex år tills han var tjugufyra. Det var då han hade lyckats komma iväg genom att underskriva ett kontrakt, varigenom han förband sig att arbeta som kuli tre år på Hawaiiplantagen mot en lön av femtio cents om dagen.

Ah Chun var en skarp iakttagare. Han observerade småsaker som inte en av tusen skulle ha lagt på minnet. Tre år arbetade han på fälten, och på den tiden lärde han sig mer ifråga om sockerplantering än vad uppsyningsmannen eller överintendenten själva visste, och den sistnämnde skulle säkert ha blivit åtskilligt förvånad om han anat huru mycket denne lille kuli visste om exempelvis

7 6sockerbrukets reduktionsmetoder. Men Ah Chun nöjde sig inte med att studera sockerindustrien. Han

studerade också hur folk bar sig åt för att bli ägare till sockerbruk och plantage. En sak lärde han sig snart att förstå, nämligen att ingen människa blev rik genom sina egna händers verk. Det förstod han, ty nu hade han själv arbetat i tjugu år. Nej, folk som blev rika blevo rika genom andra händers arbete. Och den blev allra rikast som hade de flesta medmänniskor att arbeta för sig.

Och därför, när den kontrakterade arbetstiden var till ända, satte Ah Chun in sina besparingar i en liten importaffär och gick i kompani med Ah Yung. Det var den firman som till slut blev den stora »Ah Chun & Ah Yung», och som handlade med allting, från indiskt siden och ginseng* till guanoöar och slavskepp. Ah Chun tog anställning som kock. Han var en förträfflig sådan, och inom tre år var han den högst betalte i Honolulu. Hans framtid var betryggad, och då han nu sade upp sig, antydde Dantin, som haft honom i sin tjänst, att han var dum som gjorde så, men Ah Chun visste bäst själv vad han ville, vilket gav Dantin anledning att kalla honom en tredubbel åsna samtidigt med att han gav honom femtio dollars utöver innestående lön.

Firman Ah Chun & Ah Yung blomstrade. Ah Chun behövde inte längre vara kock. Tiderna i Hawaii voro goda. Socker hade planterats i stor utsträckning och det behövdes arbetsfolk. Ah Chun

* Läs djinseng. Roten av Panax-art. Ett kinesiskt läkemedel. Övers. anm.

77förstod situationen och slog sig på att importera arbetare. Han införde tusentals kantonesiska kulis till Hawaii, och hans förmögenhet växte. Han började spekulera. Hans svarta pärlögon sågo goda affärer, där en annan endast kunde upptäcka förluster. Han köpte en fiskdamm för en spottstyver, och efter någon tid gav den femhundra procent och blev hans första sprängkil då det senare gällde att monopolisera hela fiskmarknaden i Honolulu. Han höll inga offentliga tal, han uppträdde ej som politiker och spelade ingen roll i revolutionerna, men han förutsåg händelserna klarare och tidigare än de män som själva framkallade dem. Han såg redan i andanom Honolulu som en modern, elektri-citetsbelyst stad, på den tid, då det ännu låg sand-omvärvt och okultiverat på en ödslig korallklippa. Och han köpte mark. Han köpte tomter av köpmän, som behövde kontanter, han köpte av tanklösa infödingar, av vidlyftiga söner till affärsmän, av änkor och faderlösa och spetälske, som skulle deporteras till Molokai. Och allt efter som åren gingo upptäcktes det att den ena tomten efter den andra av dem han rådde om absolut behövdes för uppförandet av magasin, affärspalats eller hotell. Han hyrde ut, han sålde, köpte och sålde igen.

Men inte nog därmed. Han hade fattat förtroende för Parkinson och understödde honom med medel, Parkinson, den avsigkomne sjökaptenen, som ingen ville ha med att göra. Och Parkinson seglade bort på hemlighetsfulla expeditioner med den lilla Vega. Han pysslade om Parkinson till döddar, och många år efteråt blev man inte förvånad i

78Honolulu, då det spordes att guanoöarna Drake och Acorn sålts till den engelska fosfattrusten för tre fjärdedels miljon. Och vidare hade Ah Chun under kung Kalakauas lyckliga tid för tre hundra tusen dollars inköpt opiummonopolet. Om också den lilla affären kostade honom en tredjedels miljon, var den ändå en lysande placering, ty för vinsten köpte han Kalalauplantaget, som i sin ordning under sjutton år gav honom trettio procent och slutligen vid försäljning en och en halv miljon.

Det var redan långt tidigare, under Kamehamehas', som han tjänat sitt land i egenskap av kinesisk konsul — en befattning som inte alldeles var utan sina små biinkomster, och det var under Kame-harneha IV som han ömsade nationalitet och blev hawaiisk medborgare i akt och mening att gifta sig med Stella Allendale, som själv var den mörkhyade kungens undersåte, ehuru i hennes ådror rann mera anglosaxiskt än polynesiskt blod. Ty i själva verket var hennes färgade blod så utspätt, att det inte utgjorde mer än en åttondel, kanske bara en sextondel. Hennes farmor hade varit Paahao — prinsessan Paahao, och hon var av kungligt blod. Stella Allendales farfars far hade varit en kapten Blunt, en engelsk äventyrare som tagit tjänst hos Kamehameha I och blev tabuhövding. Hennes farfar hade varit en New Bedfordsk valbåtskapten, och genom sin far hade hon fått ett visst litet italienskt och portugisiskt påbrå, som satt sin färg på hennes engelska naturel. Legalt taget var hon ha-waiiska, men i grund och botten påminde hon mer

79om någon av de tre andra nationer från vilka hon härstammade.

Och i detta konglomerat av skilda racer gjorde Ah Chun sin mongoliska insats. Mrs Ah Chuns barn voro sålunda till en trettiotvåendel polynesiska, en sextondel italienska, en sextondel portugisiska, till hälften kinesiska och till elva trettiotvåendelar en-gelsk-amerikanska. Det är möjligt att Ah Chun skulle ha låtit bli att gifta sig, om han kunnat förutse vilken underlig barnskara som skulle växa upp ur detta hjonelag. Och märkvärdiga voro de på flera sätt. Först och främst deras antal. De voro femton stycken, mest döttrar. Först hade sönerna kommit, tre till antalet, den ene efter den andre, och så i oavbruten följd ett helt dussin flickebarn. Det var en ras som hette duga. Inte bara att den lovade en riklig avkomma, ty allesamman voro de friska och krya, utan vank och lyte. Men det märkvärdigaste med dem var deras skönhet. Alla flickorna voro skönheter, eteriska, subtila skönheter. Mamma Ah Chuns runda linjer tycktes dämpa pappa Ah Chuns kantiga med det resultatet att döttrarna voro smidiga utan att vara kantiga och fylliga utan att vara klumpiga. I varje drag av deras ansikten spårades Asien, men dämpat av England och Syd-Europa. Ingen som såg dem skulle ha kunnat gissa, att de hade en god del kinesiskt blod i sina ådror, men ingen som hade reda på detta faktum kunde heller undgå att genast observera det kinesiska i deras drag.

Som skönheter voro Ah Chuns flickor någonting alldeles nytt. Ingen hade förr skådat något i den

80stilen. De liknade ingenting annat än varandra, och ändå var varenda en av dem någonting för sig. Ingen kunde ta fel på någon av dem. Maud, som hade blåa ögon och ljusgult hår, liknade Henriette, som var brunett med en svag dragning i oliv och med stora, svärmiska mörka ögon och biåsvart hår. Det gemensamma draget hos dem alla kom från pappa Ah Chun. Han hade levererat grundstommen på vilken dessa blandade prov av skilda raser byggts upp.

Mrs Ah Chun hade sina egna idéer om litet av varje, och Ah Chun lät henne hållas, bara de inte kommo i konflikt med hans eget filosofiska lugn. I hela sitt liv hade hon varit van att leva på europeiskt sätt. Alltså gav Ah Chun henne ett europeiskt hem. Längre fram, då sönerna och döttrarna hade blivit tillräckligt försigkomna att kunna ge anvisningar, byggde han en bungalow, en stor, oregelbunden historia, lika enkel som solid. Och med tiden uppförde han också ett sommarhus på Tantalus, dit familjen kunde ta sin tillflykt, då »den sjuka vinden» blåste från öster. Och vid Waikiki byggde han nära stranden ett stort hus på ett vidsträckt och så väl beläget område, att då de amerikanska myndigheterna längre fram exproprierade tomten för försvarsändamål, måste den lösas in för en oerhörd summa. I alla husen hade han biljarder, rökrum och en massa gästrum, ty Ah Chuns ättlingar voro samtliga anlagda för sällskapsliv. Inredningen var ofantligt enkel. Tack vare barnensväluppfostrade smak var allt dyrbart men utan prål.

Ah Chun hade varit frikostig i fråga om deras

81uppfostran. »Strunt i vad det kostar», hade han sagt i gamla dar till Parkinson, när den trögtänkte skepparen inte kunde utfundera någon anledning till att sätta »Vega» i sjödugligt skick. »Ni seglar skutan, jag betalar räkningarna.» Och så hade han behandlat sina barn. De skulle uppfostras och strunt i kostnaderna. Harald, den äldste hade studerat vid Harvard och Oxford; Albert och Charles hade gått igenom Yale. Och hans döttrar, från den äldsta till den yngsta, hade gått igenom Mills seminarium i Californien och sedan sändts till Vassar, Wellesley eller Bryn Mawr. Några av dem hade efter egen önskan fått sin sista fernissa i Europa. Och från alla världens hörn återvände Ah Chuns barn till hemmet med fickor och resväskor fyllda med råd och förslag till utsmyckning och inredning av hans byggen. Ah Chun själv föredrog den orientaliska smakens bländande glitter, men han var filosof och insåg klart att barnens smak var korrekt och i enlighet med västerns fordringar.

Men hans plantor voro naturligtvis inte kända under namnet Ah Chun. Då han arbetat sig upp från kuli till mångmiljonär, hade också hans namn undergått förändring. Mamma Ah Chun hade stavat det A'Chun, men hennes ännu fiffigare livsfrukt hade kastat bort apostrofen och skrevo det helt enkelt Achun. Ah Chun hade ingenting att invända. Stavningen av hans namn störde på intet sätt hans trevnad eller hans filosofiska lugn. Men när hans barn hunnit växa upp till stärkkjolarnas, löskragarnas och frackens stadium, då störde de hans trevnad och luen. Ah Chun ville inte vara med på slikt.

82Han föredrog de lösa kinesiska rockarna, och varken med lock eller pock kunde de förmå honom att byta. De försökte på alla sätt, men utan resultat, och då de försökte komma med maktspråk, höll det på att gå rent galet. De hade inte för ro skull varit i Amerika. De hade lärt sig boycott såsom varande ett de organiserade arbetarnas kampmedel, och nu försökte de boycotta pappa Ah Chun själv och det i hans eget hus och med mamma Achuns samtycke. Men om nu Ah Chun också var obekant med västerländsk kultur, var han i stället så mycket mera hemma i västerländska arbetsförhållanden. Själv en betydande arbetsgivare förstod han mästerligt att bekämpa en dylik taktik, varför han ögonblickligen satte i scen en fullständig lockout, såväl mot sin upproriska avkomma som mot sin vilseledda maka. Han avskedade alla sina tjänare, tömde sina stall, låste sina hus och tog själv in på Royal Hawaiian Hotel, i vilket företag han råkade vara den största aktieägaren. Familjen rände som tokig omkring hos vänner och bekanta, medan Ah Chun i lugn och ro skötte sina många affärer, rökte sin långa pipa med det lilla silverhuvudet och grubblade över sin underliga avkommas problem.

Detta problem störde emellertid på intet sätt hans lugn. Han förstod i sitt filosofiska medvetande, att då det blev moget, skulle han nog lösa det. Under tiden nöjde han sig med att en gång för alla fastslå det faktum att han själv var och förblev den1 Achunska dynastiens absolute envåldshärskare. I en veckas tid höll familjen ut, och därpå återvände de med Ah Chun och de många tjänarna till den

33gemensamma bungalown. Och från den stunden hördes inga protester, då det behagade Ah Chun att träda in i sin präktiga salong i blå sidenrock, i mjuka tofflor och svart sidenkalott med röd knapp, eller om han tog sig för att midt ibland cigarrett-eller cigarrökande officerare och civila på den stora verandan eller i rökrummet tända sin lilla pipa med silverhuvudet.

Ah Chuns ställning i Honolulu var ganska enastående. Ehuru han inte visade sig i societeten, var han, om han så önskade, mottagen överallt. Men med undantag av kinesiska köpmansfamiljer hade han intet umgänge, men han höll öppet hus och var alltid själv medelpunkten vid bordet. Fastän han var född kinesisk bondpojke, hade han förstått omge sig med en atmosfär av kultur och förfining som i intet avseende hade sitt motstycke på öarna. Ingen höll sig för god att besöka hans hus eller mottaga hans gästfrihet. Först och främst var tonen i den Achunska familjen otadlig. Vidare var Ah Chun en makt. Och slutligen var Ah Chun ett mönster av dygd och en fullt hederlig man. Affärsmoralen i allmänhet stod visserligen högre här än i Amerika, men ändå lyste Ah Chun högt över Honolulus övriga affärsmän som typen för hederlighet och pålitlighet. Det sades om honom att hans ord var lika säkert som hans underskrift. Den behövdes heller aldrig för att binda honom. Han höll sitt ord. Tjugu år efter Hotchkiss' (i Hotchkiss, Morterson & C :o) död fann man bland hans papper ett memorandum rörande ett lån på trettio tusen dollars till Ah Chun. Det hade utanordnats, medan Ah Chun var anställd som

84Pri vy Counsellor hos Kamehameha II. Under denna febrila tids brådska hade hela saken fallit Ah Chun ur minnet. Det fanns ingen revers, ingen legal fordran, men han inbetalade det till fullo och det med en upplupen ränta som var större än det ursprungliga lånet. Och likaledes då han muntligen garanterat det sedermera så ödesdigra Kakiku-dikningsföreta-get, och det på en tidpunkt då ingen fanns som hyste den minsta tanke på att en garanti kunde vara av nöden, skrev han sin anvisning på tvåhundra tusen, »skrev den, mina herrar, utan att darra på manschetten», såsom sekreteraren i det förolyckade bolaget, som blivit sänd med föga hopp om framgång att utforska Ah Chuns intentioner, sedermera brukade berätta. Och oavsett alla sådana prov på Ah Chuns lojalitet, fanns det knappast någon framstående person på öarna som inte vid ett eller annat tillfälle haft att glädja sig åt Ah Chuns finansiella handräckning.

Det var alltså inte underligt att hela Honolulu med intresse följde med och såg hur denna underbara familj växte upp till ett invecklat problem och i tysthet tyckte synd om Ah Chun, ty ingen kunde begripa hur han till slut skulle reda sig. Men Ah Chun genomskådade problemet klarare än någon annan. Ingen visste så bra som han i vilken grad han i själva verket var en främling i sitt eget hem. Hans egen familj anade det inte. Han förstod att, när allt kom omkring, det inte fanns någon plats för honom bland denna hans egen sällsamma avkomma, och han tänkte sig in i en framtid, då han skulle ha åldrats och ännu mera känna sig

85som en främling. Han förstod inte sina barn. Deras samtal rörde sig om ämnen som inte intresserade honom

och om vilka han inte visste något besked. Västerns kultur hade spårlöst gått honom förbi. Han var och förblev en äkta asiat, han var en hedning. Deras kristendom var för honom idel nonsens. Men allt det där kunde ju ha gått för sig, om han bara kunnat begripa ungherrskapet själva. När till exempel Maud berättade honom att hushållsräknin-garna för månaden gingo upp till trettio tusen, så förstod han det, och han förstod också när Albert bad honom om fem tusen till att inköpa yachten M u r i e 1 och kunna bli medlem av Hawaii Yachtklubb. Men det var deras honom så oändligt avlägsna, komplicerade önskningar och föreställningar som gjorde honom osäker. Han förstod snart att vart och ett av barnens själ var för honom en labyrint, i vilken han aldrig skulle kunna hitta. Gång på gång slog han pannan mot den mur som skiljer östern och västern. Deras själar voro otillgängliga för honom, och han visste att hans egen var det för dem.

Och allt efter som åren gingo kände han sig själv allt mera glida tillbaka till sin egen ras. Stanken i kineskvarteren var honom en söt lukt. Han inandades den med välbehag, då han gick genom gatorna, ty de återkallade i hans minne de smala gränderna i Canton, som vimlade av liv och rörelse. Han ångrade att han en gång för länge sedan, då han giljade till Stella Allendale, offrat sin hårpiska för att behaga henne och funderade till och med allvarsamt på att raka sin hjässa och låta en ny

86växa ut. De rätter som hans högt avlönade kock tillagade lyckades inte kittla hans gom så som de underliga rätterna nere i kineskvarterets kvava restauranger. Han föredrog avgjort att röka och prata en halvtimme med några kinesiska vänner framför att presidera vid någon av de eleganta middagar, för vilka hans bungalow blivit så berömd och där gräddan av amerikanerna och européerna sutto vid det långa bordet, damerna i juveler, som i det dämpade ljuset blixtrade mot deras vita halsar, och herrarna i frack, alla skrattande och pratande om dagens on dit’s, som om det också inte helt och hållet var grekiska för honom, likväl alls inte intresserade honom.

Men det var inte bara hans ensamhetskänsla och hans allt mera överhandtagande längtan att återvända till de kinesiska köttgrytorna, som utgjorde problemet. Det var också hans rikedom. Han hade hoppats på en lugn och stilla ålderdom. Han hade arbetat hårdt. Hans lön borde bli lugn och ro. Men han förstod att med sin omätliga rikedom kunde han knappast någonsin hoppas på ostört lugn. Han hade redan sett varslande förebud. Han hade sett andras öden. Hans forne principal Dantin hade t. ex. fått uppleva, att hans egna barn processat ifrån honom handhavandet av hans egen förmögenhet, och han hade fått tåla att rätten utsett gode män att förvalta den. Ah Chun visste mycket väl att om Dantin varit en fattig karl, skulle man nog ha ansett honom kapabel att sköta sina egna affärer. Gamle Dantin hade emellertid bara haft tre barn och en halv miljon, men han själv, Ah Chun, hade

87femton barn och ingen mer än han själv visste hur många miljoner.

»Våra döttrar äro vackra fruntimmer», sade han en afton till sin hustru. »Det finns många unga män. Vårt hus är alltid fullt av unga män. Mina cigarräkningar äro mycket stora. Varför bli de inte gifta?»

Mamma Achun ryckte på axlama och teg.

»Kvinnor väro kvinnor och män äro män. Det är underligt att de inte bli gifta. Kanske de unga männen inte tycka om våra döttrar.»

»Jo, ‚de tycka nog om dem», svarade mamma Achun, »men de kunna inte låta bli att tänka på att du är deras far.»

»Men du glömde vem min far var», sade Ah Chun allvarligt. »Allt vad du bad mig om var att klippa av hårpiskan.»

»De unga männen äro kanske mera nogräknade än vad jag var.»

»Vad är det största i världen?» frågade Ah Chun plötsligt.

Mamma Achun funderade ett ögonblick och svarade sedan: »Gud.»

Han nickade. »Det finns gudar och gudar. Några äro av papper, andra av trä och några av brons. Jag har själv en liten som papperspress på kontoret. I Bishop Museum finns gudar av korall och gudar av lava.»

»Men det finns bara en Gud», förklarade hon i ^avgörande ton, och hennes väldiga kroppshydda styvnade av

värdighet.

88Ah Chun observerade stormvarningen och ändrade kurs.

»Vad är mäktigare än Gud?» frågade han. »Det skall jag säga dig. Det är pengar. Jag har i mina dar haft att göra med judar och kristna, muhame-daner och buddhister och med svartingar från Salo-monöarna och Nya Guinea, som buro sina gudar med sig invacklade i oljat papper. Alla hade de sina gudar, men alla dyrkade de pengar. — Kapten Higginson, har inte han ett godt öga till Henrietta?»

»Han kommer aldrig att gifta sig med henne», svarade mamma Achun, »han blir amiral innan han dör.»

»Vice-amiral», avbröt Ah Chun. »Ja, jag vet, det bli de, då de ta avsked.»

»Hans familj i Amerika är mycket förnäm. De

skulle inte tycka om att han gifte sig med-------------

att han inte gifte sig med en amerikansk flicka.»

Ah Chun knackade askan ur sin pipa och fyllde omsorgsfullt ånyo det lilla silverhuvudet. Han tände den och drog ett bloss innan han fortsatte.

»Henrietta är den äldsta av flickorna. Den dag hon gifter sig ger jag henne tre hundra tusen dollars. Det skall klarera saken med kapten Higginson och hans förnäma familj. Låt honom få nys om det. Jag lämnar det till dig.»

Och Ah Chun satt och bolmade, och i de ringlande rökslingorna tyckte han sig varsna Toy Shueys figur och ansikte — Toy Shuey, som varit ensam piga i onkelns hus nära Canton, hon som aldrig blev färdig med sitt arbete och som erhöll en dollar för ett helt års tjänst. Och han såg sig själv som

89

Söderhavsb erä t te Is er.

7en ungdom från den tiden då han i aderton år släpade på onkelns fält för föga större lön. Och nu ämnade han ge sin dotter tre hundra tusen sådana årslöner. Och hon var bara en av hans tolv döttrar. Han kände sig inte stolt vid denna tanke. Han tyckte att världen var bra konstbesynnerlig, och han började skratta för sig själv, med den påföljd att mamma Achun flög upp ur de drömme-rier, som förmodligen rörde sig på djupet av hennes själ, dit hans blick aldrig lyckats tränga.

Men Ah Chuns ord gingo vidare och kapten Hig-ginson glömde både sitt amiralskap och sin förnäma familj och äktade tre hundra tusen dollars och en fin bildad flicka, som var en trettiotvåendels polynesiska, en sextondels italienska, en sextondels portugisiska, elva trettiotvåendels engelska och amerikanska och hälften kinesiska.

Ah Chuns frikostighet hade följder. Hans döttrar blevo med ens högst eftersträvansvärda. Claras tur kom först, men då koloniens statssekreterare anhöll om hennes hand, svarade Ah Chun honom, att han måste vänta, ty Maud var äldre och borde därför först bli gift. Det var en finurlig politik. Hela familjen blev på det livligaste intresserad i Mauds bortgiftande, och hon blev också inom tre månader gift med Ned Humphreys, Förenta Staternas im-migrationsagent. Både han och Maud klagade, ty hennes hemgift blev bara tvåhundratusen. Ah Chun förklarade att hans förra frikostighet hade berott på att han ville bryta isen, och att hans döttrar hädanefter inte kunde vänta sig att bli så högt taxerade.

90Närmast efter Clara följde Maud, och därefter avlöste under två års tid det ena bröllopet det andra i Ah Chuns bungalow. Under tiden var han själv långt ifrån overksam. Han uppsade litet var stans sina placeringar. Han sålde sina andelar i tjogtals bolag, men varsamt för att icke rubba marknaden, och han sålde en stor del av sina fastigheter. Till slut raskade han på och sålde till och med till underpris. Han hade sett vissa moln uppstiga vid horisonten, och därför hade han fått brådtom. Lu-cille hade nu blivit gift, och han hade redan en viss förnimmelse i luften av intriger och avund — planer och kontraplaner för vinnandet av hans ynnest och försök att få honom att ta parti mot den ene eller den andre av mågarna. Och intet av allt detta stod i överensstämmelse

med det program han gjort upp för sina gamla dagar.

Han ökade takten. Redan länge hade han varit i livlig korrespondens med de ledande bankerna i Shanghai och Macao. Sedan flera månader hade varenda ångare lagt ut med växlar dragna till förmån för en viss Chun Ah Chun för att deponeras i ostindiska banker. Remissorna blevo allt större. Hans yngsta döttrar voro ännu ogifta. Han brydde sig inte om att vänta, utan presenterade dem hundra tusen var, vilka belopp placerats i B a n k o f Hawaii mot ränta och med uppsägning till deras respektive bröllopsdagar. Albert övertog firman Ah Chun & Ah Yung, medan Harald för sin del föredrog att mottaga en kvart miljon och bosätta sig i England. Charles, den yngste, fick hundra tusen och en förmyndare, varefter han skrev in sig vid

91Keeley universitet. Mamma Achun fick bungalown, bergsvillan på Tantalus och en ny strandvilla i utbyte mot den Ah Chun sålt till regeringen. Och dessutom fick hon en halv miljon i goda värdepapper.

Nu var Ah Chun redo att knäcka problemets nöt. En vacker dag, då familjen satt vid frukosten

— han hade lagat att alla mågarna och deras fruar voro närvarande — förkunnade han att det var hans avsikt att återvända till sitt fädernesland. I några väl valda ord förklarade han att han sörjt för de sina på bästa sätt, och han gav dem vissa råd, som om de följdes skulle bereda dem möjlighet att leva tillsammans i god sämja. Och sina mågar gav han värdefulla vinkar, förehöll dem lämpligheten av ett måttligt levnadssätt och förståndiga penningplaceringar och gav dem en översikt av Hawaiis industriella och merkantila möjligheter. Så gav han order om sin vagn och åkte så vid sidan av den gråtande mamma Achun till oceanångaren, lämnande alla i bungalown i största upphetsning. Kapten Higginson yrkade högljudt på legalt ingripande. Döttrarna tjöto vildt. En av mågarna, f. d. domare, gjorde antydningar om Ah Chuns sinnesförfattning och skyndade till auktoriteterna för att inhämta upplysningar. Ah Chun hade frivilligt inställt sig inför dem dagen förut och med pukor och trumpeter bestått alla prov. Det var ingenting att göra, så att de skyndade sig ner till båten och sade farväl till den lille gule mannen, som vinkade avsked från promenaddäcket då ångaren styrde kurs ut till havs genom korallrevet.Men den lille gubben var inte på väg till Canton. Han kände allt för väl sitt eget land och mandarinernas långa fingrar för att äventyra sig dit med den nätta lilla förmögenhet som var hans. Han for till Macao. Ah Chun hade länge härskat med en konungs myndighet, och han var härsklysten som en konung. Då han landstigit i Macao och gick in för att ta ett rum på det bästa europeiska hotellet, smällde portiern igen resandeboken midt för hans näsa. Kineser hade inte tillträde. Ah Chun uppsökte direktören, men blev ohövligt behandlad. Han for sin väg, men inom två timmar var han tillbaka. Han inkallade portiern och direktören, gav dem vardera en månads lön och avsked på grått papper. Han hade köpt hotellet och själv slog han sig ned i de vackraste rummen, medan en ståtlig byggnad uppfördes åt honom i stadens närhet. Och i väntan härpå uppdrev han, med den för honom egendomliga förmågan, hotellets inkomster från tre procent till trettio.

De obehagligheter, som Ah Chun flytt ifrån, inträffade tidigt nog. Några mågar gjorde misslyckade spekulationer och andra levde rövarliv på de Achunska hemgifterna. Ah Chun var ur spelet, och därför vände de sig till mamma Ah Chun och hennes halva miljon och betraktade varandra inbördes med föga vänliga blickar. Advokaterna blevo feta på sina försök att ordna deras affärer. Processer för och emot stucko upp som svampar, och de hawaiiska domstolarna fingo mycket att göra. Och inte ens brottmålsdomaren fick ro. Argsinta sammanstötningar ägde rum, vid vilka varken sparades på kraftord

93eller slängar. Det gick så långt att man bombarderade varandra med blomkrukor för att ge eftertryck åt sina kraftord. Och ärekränkningsprocesser drogo från domstol till domstol och höllo hela Honolulu i nyfiken spänning på allt vad vittnesmålen kunde bringa i dagen.

Men i sitt palats, omgiven av all orientens härlighet, röker Ah Chun sin stilla pipa och lyssnar till bråket från andra sidan havet. Med varje postångare från Macao går en på felfri engelska med amerikansk maskin knackad epistel till Honolulu, i vilken Ah Chun förehåller sin familj att leva i endräkt och harmoni. Vad honom själv beträffar, är han utanför det hela och belåten med sin värld. Han har vunnit fred och ro. Ibland skrockar han till och gnuggar sina händer, och hans sneda små svarta ögon glittra vid tanken på den konstbesynnerliga värld vi leva i. Ty livet och hans filosofi ha lärt honom att när allt kommer omkring är livet bra konstbesynnerligt.

VI.

SHERIFFEN FRÅN KONA.

»Ni kan inte låta bli att tycka om klimatet», sade Cudworth till svar på min panegyrik över Konakusten. »Jag var en ung man, som nyss lämnat skolan, när jag kom hit för aderton år sedan. Och jag kom aldrig härifrån annat än när jag reste bort på besök. Och jag varnar er att stanna här för länge, om det händelsevis finns någon annan fläck på jorden som är er kär, ty annars kan det hända att den här blir er ännu kärare.»

Vi hade just slutat middagen, som serverats på den av husets verandor som vette åt norr. I detta gudsbenådade klimat är det förresten likgiltigt åt vilket väderstreck en veranda ligger.

Ljusen hade släckts, och en spenslig, vitklädd japan tassade som ett spöke genom det silverne månljuset, bjöd omkring cigarrer och dunstade åter bort in i bungalowns skuggor. Jag stirrade ut genom häcken av bananer och 1 e h u a-träd och genom g u a v a-buskarna ned mot det lugna havet tusen fot under oss. Det var nu en veckas tid, ända sedan jag ankom med den lilla kustångaren, som jag varit Cudworths gäst, och under hela denna

95tid hade inte en vindfläkt rört detta stilla vatten. Nog för att små brisar kommit och gått, men de voro de lenaste sefyrer som någonsin fläktat över en evig sommars öar. Vindar voro de inte, snarare suckar, långa balsamiska suckar från en värld i vila.

»Ett lotus-land», sade jag.

»Där den ena dagen är den andra lik och var och en av dem paradisisk», svarade han. »Ingenting händer. Det är aldrig för varmt. Det är aldrig för kallt. Det är alltid lagom. Har ni märkt hur land och hav andas turvis?»

Ja, jag hade verkligen lagt märke till denna ljuvliga rytmiska respiration. Om rnornarna hade jag sett havsbrisen börja invid stranden och långsamt gå ut mot djupen, förande med sig markens doft. Den lekte över vattnet, immade helt svagt dess yta, lämnade här och där större eller mindre tomrum, allt skiftande, glittrande och växlande under brisens kyssar. Och varje afton hade jag sett brisen domna av tills den lena landvinden sakta gick fram genom stillheten mellan kaffebuskarna och apbröds-träden.

»Det är ett land, där den eviga friden råder», sade jag. »Blåser det någonsin här? Jag menar, kan det storma riktigt?»

Cudworth skakade på huvudet och pekade österut.

»Hur skulle det kunna blåsa här i lä för en sådan där barriär?» sade han.

Där borta sträckte sig Mauna Keas och Mauna Loas väldiga bergskedjor, som tycktes täcka halva stjärnhimlen. Två och en halv mil över oss reste

96de sina huvud, som glimmade av den vita snö tropikernas sol aldrig lyckats smälta.

»Trettio mil härifrån blåser det nu, det kan jag hålla vad om, med en vindstyrka av fyrtio mil i timmen.»

Jag smålog misstroget.

Cudworth reste sig och gick till telefonen. Först ringde han upp Waimea, så Kohala och Hamakua. Fragment av hans konversation voro tillräckliga för att övertyga mig om att det blåste: »Hur länge?

— — Bara en vecka? — — — Hallå, Abe, är det du? — Ja visst, ja. Skall du plantera kaffe på Hamakua-kusten? — — Jaså, de blåsa omkull. Du skulle se mina träd.»

»Det blåser en storm», sade han till mig, medan han hängde upp luren. »Jag kan aldrig låta bli att driva litet smått med Abe för hans kaffe. Han, har femhundra acres, och han gör underverk för att skydda dem för blåsten, men hur han kan få rötterna att stanna i jorden är mig en gåta. Blåser? Det blåser alltid på Hamakuakusten. Kohala har

sett en skonare med dubbla rev styra in i kanalen mellan Hawaii och Maui, och det tyder på att där är hårdt väder.»

»Det är ofattligt», sade jag. »Kan då inte ibland en stormil komma på villovägar och hitta in här?»

»Omöjligt. Vår landvind är alltid spak, ty den börjar ju på den här sidan om Mauna Kea och Mauna Loa. Jorden utstrålar sin värme hastigare än vattnet, och därför andas den om kvällarna ut mot havet. Om dagen blir jorden hetare än havet, och då drar det utifrån sjön ... Ge akt, just nu

97kommer landvinden. Den kommer från bergen. Hör, nu susar den genom träden.»

Jag kunde också höra hur den drog genom kaffebuskarna, apbrödsträden och sockerrören. På verandan var det ännu stilla. Så kom den första aningen om bergvind, svagt doftande och behagligt svalkande, en svalka med aning om silke och vin, en fläkt så sval som Konas bergvind någonsin kan bli.

»Kan ni nu förstå att jag lät mig bli bergtagen här i Kona för aderton år sedan?» frågade han. »Och nu skulle jag aldrig kunna lämna den här platsen. Jag tror att jag skulle dö då. Hu, det vore förfärligt. Jag vet en annan som har älskat Kona lika mycket som jag gör nu. Kanhända han älskat det ännu högre än jag, ty han var född här på kusten. Det var en präktig människa, han var min bästa vän, ja, mer än en bror för mig. Men han gav sig i väg, och dog ändå inte på kuppen.»

»Då var det väl en kärlekshistoria», frågade jag.

Cudworth skakade på huvudet.

»Och aldrig kommer han igen, fastän hans hjärta är här tills han dör.»

Han satt tyst en stund och stirrade ner på Kailuas strandlyktor. Jag rökte tyst och väntade.

»Han var redan kär — — i sin hustru. Och han hade tre barn som han höll mycket av. De äro nu i Honolulu. Gossen går i skolan».

»Någon överilad handling?» frågade jag otåligt.

Han skakade på huvudet. »Nej då, han varken fälldes för någon brottslig handling eller var anklagad för någon sådan. Han var sheriff här i Kona.»

98ᚱ »Ni talar i paradoxer», sade jag.

»Ja, så låter det kanske», medgav han, »och det är just det ledsamma i saken.»

Han fixerade mig ett ögonblick, och så berättade han:

»Han var spetälsk. Nej, han var inte född med sjukan, ingen föds med den, men han fick den. Hans namn var Lyte Gregory, — det gör ju ingenting att jag säger det, ty varenda k a m a i n a känner till historien. Han var fullblodsamerikan, men han var växt som en Hawaii-hövding. Han var sex fot och tre. Han vägde hundra kilo, alltsammans bara muskler och ben. Han var den starkaste karl jag någonsin sett. Han var en atlet, en jätte. Han var som en gud. Han var min vän. Och hans hjärta och själ voro lika präktiga som hans kropp.

Jag undrar vad ni skulle göra om ni såg er vän eller er bror gå längs en avgrund och inte kunde varna honom. Det var just fallet. Jag kunde inte göra något. Jag såg det komma och kunde inte göra något. Herre Gud, vad kunde jag göra? Jag såg det tydligt och klart, märket i hans ögonbryn. Ingen annan såg det. Det var väl för att jag höll så mycket av honom som bara jag kunde se det. Jag vågade inte tro på mina egna sinnens vittnesbörd. Det var för otroligt gräsligt. Men där syntes det, i hans ögonbryn och på hans öron. Jag hade observerat det, en svag svullnad på hans öronmussla — helt obetydlig. Jag väntade i månader. Och så, trots alla mina förhoppningar, en mörkning i skinnet ovanför hans ögonbryn, en helt svag mörk fläck,

99‹ ghgfdty,lgdsghykgfubtbgtbdtbnästan bara som en solbränna. Jag skulle ha kunnat ta det för solbränna, om det inte hade blänkt till ibland helt obetydligt, bara för ett ögonblick. Jag försökte inbilla mig att det bara var solbränna, men jag kunde inte. Jag visste att det var något annat. Ingen människa hade sett det mer än Stephen

Kaluna, och jag visste inte att han hade observerat det förr än långt efteråt. Jag såg det komma, detta förbannade helvetestyg, men jag kunde inte tänka mig fortsättningen. Jag var slagen av skräck. Jag kunde inte. Och om nätterna låg jag och grät över det.

Han var min vän. Vi fiskade haj tillsammans vid Niihau. Vi jagade vildoxar på Mauna Kea och Mauna Loa. Vi redo in hästar och märkte tjurar på Carter-ranchen. Vi jagade getter vid Haleakala. Han lärde mig dyka och bada i bränningar, till dess jag var nästan lika skicklig som han, och han var styvare än en vanlig inföding. Jag har sett honom dyka femton famnar och hålla sig nere i två minuter. Han var lika hemmastadd i vattnet som på bergen. Han kunde klättra där bara en get kunde ta sig upp. Han var med vid Lugas skeppsbrott, och han sam trettio mil i hård sjö på trettiosex timmar. Han kunde ta sig fram genom fräsande vågor, som skulle ha krossat er eller mig till mos. Han var en stor, härlig gudamänniska. Vi voro båda med om revolutionen. Han blev två gånger sårad och dömd till döden. Men han var för stark för att republikanerna skulle kunna rå på honom. Han skrattade åt dem. Längre fram hedrade de honom genom att göra honom till sheriff i Kona.

100Han var en enkel människa, en gosse som aldrig: blev riktigt fullvuxen. Han hade ingen konstigt inrättad hjärna. Han kände inte till några krumbukter. Han gick rakt på sak. Och han var en sangviniker. Aldrig har jag träffat en man med ett sådant självförtroende och aldrig någon som varit så nöjd med sin värld som han. Han hade inga fordringar på livet, ty han hade allt vad han kunde önska. Han hade inga obetalda räkningar på livet. Ty livet hade betalt honom allt, betalat det kontant och i förskott. Vad kunde han också önska mer än denna härliga kropp, denna järnhälsa, denna omottaglighet för alla slags krämpor och denna sunda själ? Fysiskt taget var han fullkomlig. I hela sitt liv hade han aldrig varit sjuk. Han hade ingen aning om vad huvudvärk var. När jag hade ondt i huvudet brukade han se förvånad på mig och narra mig att skratta med sina tafatta sympatiyttringar. Han kunde inte förstå något sådant som huvudvärk. Han kunde det inte. Och det var ju heller inte så underligt. Hur skulle han ha kunnat det, han som hade en så otroligt stark hälsa.

Jag vill berätta er något bara för att ge er en aning om vilken orubblig tro han hade på sin stjärna och hur denna tro var honom helig. Han var helt ung den tiden, jag hade nyss gjort hans bekantskap. Det var vid Wailuku, och det spelades poker. En av dem som spelade var en reslig tysk, Schultz hette han, och han spelade brutalt, pockande. Han hade suttit med tur och var nästan outhärdlig, då Lyte Gregory satte sig ned och deltog i spelet. I första given var det Schultz som

IOIsatt i förhand och alla voro tvungna att lägga sina kort utom Lyte. Han tyckte inte om tyskens ton, och han ökade. Schultz ökade på nytt och Lyte också. Så gick det en lång stund. Insatserna hade växt betydligt. Och vet du vad Lyte hade på hand? Två kungar och några hackor i klöver. Lyte spelade inte poker, han spelade sin optimism. Han hade ingen aning om vad Schultz hade på hand, men han ökade och ökade till dess Schultz jämnade, och han hade tre ess på hand. En med två usla kungar på hand får en med tre ess att jämna!

Godt och väl. Schultz begärde två kort. En annan tysk hade given, en vän till Schultz. Lyte kunde ju förstå att han hade tre kort av samma valör. Nå, vad tror ni han gjorde? Begärde tre kort och behöll sina båda kungar? Nej, inte Lyte. Han spelade optimism. Han kastade de båda kungarna, behöll de tre små !klöverhackorna och begärde två kort. Han inte ens tittade på dem. Han såg upp på Schultz och fick honom att satsa, och han satsade betydligt. Som han själv höll tre ess, och som han trodde Lyte också hade tre lika, var han säker på att det måste vara mindre valörer. Stackars Schultz! Han spelade fullständigt korrekt, hans misstag var bara att han trodde Lyte spela poker. De satsade och satsade i fem minuter till dess Schultz började svettas. Under hela tiden hade Lyte inte sett på sina kort, och det visste Schultz. Jag kan ännu se Schultz fundera, satsa och väsnas, till dess det hela blev honom övermäktigt.

»Sluta då Gregory», sade han. »Jag har ju hela

102tiden haft dig slagen. Jag vill inte åt dina pengar. Jag har — —»

»Jag vill inte veta vad du har», avbröt Gregory honom. »Du vet inte vad jag har. Jag vill se efter själv.»

Han tog en titt och satsade hundra dollars. Så började de på igen och satsade och satsade, till dess Schultz

slutligen tröttnade och lade upp sina tre ess. Lyte lade upp sina fem kort. De voro alla svarta. Han hade dragit två klöver till. Men kan ni tänka, han gjorde nästan för alltid kål på Schultz’ självtillit som pokerspelare. Han blev aldrig den samme igen. Han hade inte längre någon självförtroende och blev alltid en smula osäker.

»Men hur kunde du göra så?» frågade jag Lyte sedan. »Du visste ju att han hade bättre kort, då han bara tog två nya. Och förresten såg du ju aldrig på dina egna.»

»Nej, jag såg aldrig på dem,» svarade Lyte. »Jag visste hela tiden att det var två klöver. Det måste vara två klöver. Hur kunde du tro att jag skulle låta den där tysken klå mig? Det var ju omöjligt att låta honom göra det. Jag kan inte tåla att få smörj. Jag måste vinna. Jag skulle ha blivit alldeles kolossalt förvånad om inte alla fem varit klöver.»

Sådan var Lyte, och nu kan ni kanske förstå honom bättre. Det var som han sade, han måste vinna. Och vid det där tillfället med korten fick han rätt som tusen andra gånger. Han hade tur i allt. Och därför var han aldrig rädd för någonting.

103Ingenting kunde ju hända honom. Han visste det, ty ingenting hade ju händt honom. Den där gången då Luga förliste och han sam de trettio milen, låg han i vattnet i två nätter och en dag. Och under hela den fruktansvärda tid han sedan fick uppleva, förlorade han aldrig ett ögonblick hoppet. Han försäkrade mig det själv, och jag vet att det var sant.

Ja, sådan var Lyte Gregory. Han var inte lik andra dödliga. Han var en hövdingnatur, oberörd av vanliga motigheter. Han fick allt vad han ville. Han fick den hustru han ville ha, en riktig liten skönhet av Caruthersfamiljen, och han snappade bort henne midt för näsan på ett dussin rivaler. Och hon blev honom den raraste lilla hustru i världen. Han önskade sig en son, och han fick en. Han önskade sig en flicka och en pojke till. Han fick dem. Och de voro riktiga praktexemplar med starka lungor, alla hade de ärvt hans hälsa och kraft.

Och så hände det. Han fick märket. Jag såg det under ett års tid. Mitt hjärta sammansnördes av ångest. Men ingen anade det, ingen märkte det utom den där förbannade hapo-haolen Stephen Kaluna. Han visste det, men jag visste inte att han observerat det. Jo, och så visste d:r Strowbridge det. Han var läkare och han hade skärpt sitt öga, då det gällde att igenkänna sjukan. Ser ni, en del av hans åliggande var att examinera misstänkta fall och låta sända de angripna till karantänstationen i Honolulu. Han hade ett tränat öga. I hans egen familj hade sjukan grasserat väldeliga, och

104han hade fyra eller fem av sina närmaste släktingar på Molokai.

Hela bråket uppstod för Stephen Kalunas systers skull. När hon blivit misstänkt och innan doktor Strowbridge lyckats få fatt i henne, hade brodern fört bort henne och gömt henne någonstans. Lyte var sheriff för Kona, och det blev hans plikt att söka få reda på henne.

Vi foro alla över till Hilo den natten och hade tagit in hos Ned Austin. Stephen Kaluna var där ensam. Han var inte fullt nykter och ville ställa till gräl. Lyte kom att skratta åt någon rolighet, ett sådant där ljust, godt skratt. Kaluna spottade föraktfullt i golvet. Lyte såg det, och det gjorde vi andra också, men han brydde sig inte om honom. Kaluna ville ha gräl. Han uppfattade det som en personlig förolämpning att Lyte försökte få fatt i hans syster. På ett halvt dussin olika sätt lade han i dagen sitt misshag över Lytes närvaro, men Lyte låtsade sig inte märka det. För min del var jag övertygad om att Lyte tyckte det var synd om honom, ty jag visste att han själv ansåg infångandet av spetälska som den obehagligaste av alla sina ämbetsplikter. Det är inget trevligt göra att gå in i en människas hus och släpa bort en far, en mor eller ett barn, som inte ha gjort något ondt, och sända dem i evig landsflykt till Molokai. Men det är naturligtvis alldeles nödvändigt för att skydda samhället, och jag är säker på att Lyte skulle ha ansett att hans- egen far hade måst gå, om han blivit angripen.

Till slut sade Kaluna:

8»Hör på, Gregory, ni inbillar er att ni ska få fatt i Kalaniweo, men det är allt ett misstag, det.»

Kalaniweo var hans syster. Lyte såg upp på honom ett ögonblick, då han hörde sitt namn, men svarade inte. Kaluna ilsknade till. Han retade upp sig allt mer och mer.

»Jag vill säga er en sak», ropade han. »Ni skall själv vara på Molokai innan ni har fått Kalaniweo dit. Jag skall tala om för er vad ni är. Ni har ingen rätt att vara i hederligt folks sällskap. Ni har jobbat väldigt med ert prat om ämbetsplikt, inte sant? Ni har sändt en hel mängd spetälska till Molokai, fast ni hela tiden har vetat av att ni själv är en.»

Jag har sett Lyte rasande mer än en gång, men aldrig så som då. Spetälskan är, som ni vet, ingenting att leka med hos oss. Han sprang upp ur stolen, steg över golvet och lyfte Kaluna ur stolen med ett grepp om hans hals. Han skakade honom, tills han kunde höra halvblodets tänder .skallra.

»Vad ar det du 'säger», ropade Lyte. »Tala ,ur skägget, karl, eller skall fan ta dig.»

Som ni vet, finns det vissa uttryck i Amerika, som man inte får ostraffat använda, om man inte

gör det på skämt. Hos oss här på öarna är det

samma sak, men här gäller det spetälskan. Vad Kaluna !också i övrigt hade för fel, men feg var

han inte. Så snart Lyte släppt sitt tag, svarade

han:

»Jag skall tala om för dig vad jag menar. Du har sjukan själv.»

Lyte slungade halvblodet långt åt sidan, där han

106sjönk direkt ned på en stol. Och så stämde han upp ett 'godt och hjärtligt skratt. Men han fick skratta ensam, 'han märkte det och betraktade oss undrande. Jag hade gått fram till honom och försökte få honom "bort, men han tog ingen notis om mig. Han bara 'stirrade på Kaluna, som torkade sig om halsen, 'som om han ville torka bort märket efter de fingrar 'som vidrört den. Han gjorde det helt naturligt, liksom omedvetet.

Lyte såg sig omkring, fixerade den ene efter den andre av oss.

»Herre Gud, mina vänner, Herre Gudl» sade han.

Nej, han sade det inte. Han bara väste fram det i en viskning av skräck och fasa. Hans strupe sammansnördes av ångest, och jag är övertygad om att det var första gången i sitt liv som han känt fruktan.

Men så tog hans stora optimism överhanden, och han började åter skratta.

»Det var ett otäckt skämt», sade han. »Jag måtte ha fått ett glas för mycket. Det var verkligen kusligt. Men hör ni, låt bli att skämta så en gång till, inte med någon, vem det vara månde. Det är en för allvarsam historia. Brr. Det var som om jag i ett ögonblick hade dött tusen dödar. Jag kom att tänka på hustru och barn . . .»

Hans röst stockade sig. Halvblodet som ännu torkade sin hals slog ned ögonen och såg förvirrad ut.

»John», sade Lyte och vände sig till mig.

Hans godmodiga stämma ringde i mina öron. Men jag kunde inte svara. Jag blev förfärligt upprörd

107just i det ögonblicket, och hur det var kände jag att mitt ansikte inte såg ut som det borde.

»John», sade han åter igen och gick fram till mig.

Hans röst lät skygg, och värre och fasansfullare än alla nattmaror var att jag hörde fruktan i Lyte Gregorys röst.

»John, John, vad står på?» frågade han i ännu mera skygg ton. »Det är bara ett skämt, eller hur? John, här är min hand. Om jag vore spetälsk, skulle jag väl inte räcka dig den. Är jag spetälsk?»

Han räckte fram sin hand, ocji hur i all världen skulle jag kunna tveka? Han var min vän, och jag tog hans hand,

men det skar mig i hjärtat att se hur hans ansikte lyste upp.

»Det var bara ett skämt, Lyte», sade jag. »Vi drevo med dig. ?v!en du har rätt i att det var ett dumt skämt och vi ska aldrig göra om det.»

Han skrattade inte mera. Han bara smålog som en man som vaknar upp ur en elak dröm men ännu är under inflytande av drömmens skräckbilder.

»Nåja», sade han, »låt bli att göra om det igen, så skall jag bjuda på whisky över lag. Men jag måste erkänna att ni fick mig till narr. Se, så jag har svettats.»

Han suckade, torkade svetten från sin panna och ämnade gå fram till baren.

»Det var intet skämt», sade Kaluna plötsligt.

Jag såg på honom som om jag ville mörda honom, och minsann hade jag inte lust därtill. Men jag vågade varken tala eller slå till. Det skulle ha påskyndat katastrofen, som jag hyste ett stilla hopp att kunna förekomma.»Det var intet skämt», upprepade Kaluna. »Ni är spetälsk, Lyte Gregory, och ni har ingen rätt att vidröra en annan människas skinn.»

Gregory brusade upp.

»Skämtet har gått för långt», sade han. »Sluta! Sluta, säger jag dig, Kaluna, eller jag ger dig ett kok stryk.»

»Låt undersöka er först bakteriologiskt», svarade Kaluna, »och slå sedan ihjäl mig om ni så vill. Kan ni inte se det själv i spegeln därborta? Det kan väl vem som helst se. Ni håller på att få vad man kallar lejonansiktet. Ser ni inte hur huden har mörknat över ögonen?»

Lyte såg och såg. Jag kunde se att hans händer darrade.

»Jag kan inte se något», sade han och vände sig mot halvblodet. »Ni har ett svart hjärta, Kuluna. Och jag skäms inte för att säga att ni har givit mig ett tjuvnyp, som ingen människa har rättighet att ge en annan. Jag tar er på orden. Jag skall genast klarera saken. Jag går direkt till doktor Strow-bridge. Vänta mig här då jag kommer åter.»

Han såg inte på oss utan gick mot dörren.

»Vänta här, John», sade han och vinkade åt mig att inte följa honom.

Vi stodo där som spöken.

»Det var sant», sade Kaluna. »Ni kunde ju själva se det.»

De sågo på mig, och jag nickade. Harry Burnley lyfte ett glas till munnen men satte det tillbaka orört. Han spillde ut hälften. Hans läppar darrade

109som ett barns innan det börjar gråta. Ned Austin skramlade i sitt isskåp. Men han sökte ingenting där. Jag tror inte att han visste själv vad han gjorde. Ingen sa' ett ord. Harry Burnleys läppar darrade ännu värre än förut. Plötsligt fick han ett ohyggligt ilsket uttryck i sitt ansikte och drev till Kaluna med knytnäven midt i synen. De röko ihop. Vi gjorde intet försök att skilja dem åt. Det hade inte rört oss, om han slagit ihjäl halvblodet. Det blev ett fruktansvärdt slagsmål. Vi brydde oss inte om det. Jag minns knappast hur Burnley slutade och lät den stackars satein kravla sig i väg. Vi voro alla för uppskakade.

Jag hörde sedan fortsättningen av doktor Strow-bridge. Plan hade suttit sent uppe med en rapport, då Lyte steg in i hans rum. Lyte hade redan återvunnit sin optimism, när han kom in, litet arg på Kaluna förstås, men i övrigt fullt säker på sig själv. »Vad kunde jag väl göra?» frågade doktorn mig. »Jag visste ju att han var angripen. Jag hade sett det i månader. Jag kunde inte svara honom. Jag kunde inte svara ja. Jag skäms inte att tala om att jag brast i gråt. Han bad om ett bakteriologiskt prov. »Klipp ut en bit, doktor», sade han. »Klipp ut en bit och gör provet!»

Doktor Strowbridges gråt måtte ha övertygat Lyte. Claudine avgick följande morgon till Honolulu. Vi sågo

honom gå ombord. Han var på väg till Honolulu för att rapportera sig. Vi kunde ingenting uträtta. Plan hade själv sändt för många till Molokai för att nu tveka. Vi rådde honom att fara till Japan. Men han ville inte höra på oss. »Jag

i iomåste dit bort och ta in min medicin, gossar», sade han, och det var det enda han kunde säga. Det var som en fix idé.

Från karantänstationen i Flonolulu ordnade ha,n alla sina affärer och for till Molokai. Han trivdes inte där. Stationsläkaren skrev att han blivit bara en skugga av sig själv. Ser ni, han leddes efter hustru och barn. Han visste att vi togo hand om dem, men det kändes lika svårt för det. Sex månader därefter reste jag själv till Molokai. Vi sågo varandra genom ett glasfönster och pratade genom ett talrör. Men det tjänade till ingenting. Han hade föresatt sig att sta'nna kvar. I fyra långa timmar försökte jag övertala honom. Till slut uppgav jag det. Och så tutade båten.

Men vi kunde inte ge tappt. Tre månader senare befraktade vi skonaren Halcyon. Det var en opiumsmugglare och seglade som ett troll. Kaptenen var tysk, som kunnat göra vad som helst för pengar, vi fraktade skutan för Kina och det på villkor som han blev nöjd med. Han seglade från San Francisco, och några dar därefter lade vi ut med Landhouse’s kutter. Den var bara en fem-tonnare, men vi pressade ut den femtio mil i nordostpassagen. Om jag var sjösjuk? Något. Har aldrig varit det värre. Långt ut på öppna havet stötte vi på Halcyon; Burnley och jag gingo ombord.

Vi styrde nu kurs på Molokai och kommo dit vid elvatiden på kvällen. Skutan lade bi och vi togo oss i land i en livbåt genom bränningarna och lade till vid Kalawao, där fader Damien dog, som

111ni nog ha hört. Tysken började bruckla, men ett par revolvermynningar, som riktades mot honom, lärde honom mores. Tre av oss gingo över halvön till Kalaupapa, det kunde väl vara ett par mil. Tänk er bara att vara på jakt efter en man i en spet-älskekoloni på ett par tusen. Ni förstår att pm någon gjort allarm, hade det varit slut med oss. Vi kände ju inte till terrängen, och det var beckande mörkt. De spetälskas hundar kommo ut och skällda på oss, och vi traskade omkring tills vi gingo vilse.

Tysken klarade det. Han förde oss in i det första ensamliggande huset. Vi stängde dörren bakom oss och tände ljus. Sex spetälska lågo därinne. Vi väckte dem, och jag talade på dc inföddas språk. Vad jag begärde var en k o k u a. En ko-kua är en medhjälpare, en frisk och färdig inföding, som lever bland de infödda och betalas av staten för att sköta om de spetälska, ansa deras sår och så vidare. Vi stannade kvar i huset för att bevaka de sjuka, medan tysken gick med en av dem för att söka en kokua. Han fick fatt i en och förde honom till oss med hjälp av sin revolver. Kokuan var all r i g h t. Medan tysken höll vakt i huset, förde kokuan oss till Lytes hus. Han var ensam.

»Jag trodde nog att ni skulle komma, god’ vänner», sade han. »Rör mig inte, John. Hur står det till med Ned och Charley och alla de andra? Nej vänta, det kan ni berätta mig efteråt. Jag är färdig att gå nu. Jag har varit här i nio månader nu. Var är båten?»

112Vi gingo tillbaka till huset för att hämta tysken. Men någon hade gjort allarm. Det lyste ljus i husen och det slog i dörrarna. Vi hade gjort upp att inte skjuta, om det inte var alldeles nödvändigt, och då vi nu blevo anfallna, gingo vi löst på dem med bara nävarna och kolvarna av våra revolvrar. Jag kom i brottning med en stor karl. Jag kunde inte fria mig från honom, ehuru jag två gånger slog honom i synen med min knutna näve. Han brottades med mig och vi ramlade omkull och brottades .och bråkade. Han höll på att göra kål på mig, då någon plötsligt kom fram till oss med en lykta. Då fick jag se hans ansikte. Hur skall jag kunna beskriva hur fasansfullt det var? Det var intet ansikte, bara spillror av ett ansikte utan näsa, utan läppar, det ena örat var svullet, onaturligt förstorat och hängde ner ända till axeln. Jag blev som förstenad. Och plötsligt flög han på mig och höll mig fast på så nära håll att det ohyggliga örat svepte kring mitt ansikte. Då blev jag alldeles från vettet. Det var för ohyggligt. Jag började bulta honom med revolvern. Jag vet inte hur det kom sig, men just som jag höll på att fria mig, bet han sig fast i mig med sina tänder. Halva handen var i hans läpplösa mun. Då slog jag till honom med

revolvern midt emellan ögonen, och hans tänder släppte.»

Cudworth visade mig handen, och i månskenet kunde jag se ärren. Det såg ut som om han blivit biten av en hund.

»Blev ni inte rädd?» frågade jag.

»Jo, visst blev jag rädd. Jag väntade i sju år.

113Det tar som ni vet lång tid innan sjukdomen utvecklar sig. Jag väntade här i Kona, men det kom inte. Men det gick inte en natt och inte en dag som jag inte ruvade över det — över allt det där.» Hans röst svek honom i det han lyfte blicken från det månbelysta vattnet nedanför upp mot de snöbeklädda topparna. »Jag kunde inte uthärda tanken att aldrig mer få se Kona. Sju långa år! Jag hade inte blivit smittad. Men det är därför jag är ungkarl. Jag var förlovad. Men jag vågade inte gifta mig, då jag var så osäker. Hon kunde inte förstå mig. Hon reste till Amerika och gifte sig där. Jag har aldrig sett henne se’n dess.

Just som jag lyckats fria mig från den spetälske polisen hördes ett smattrande av hovar som av en kavalleripatrull. Det var tysken som kom. Han hade blivit rädd för bråket och begagnat tiden till att tvinga de spetälske att sadla fyra hästar. Vi voro till reds. Lyte hade expedierat tre k o k u a s, och med förenade krafter lyckades vi fria Burnley från några till. Hela kolonien var på benen, och när vi gåvo oss i väg, var det någon som sköt på oss med en Winchester. Jag tror det var Jack Mc Veigh, som är överuppsyningsman på Molokai.

Det var en ridt, skall jag säga! Spetälskehästar, spetälskesadlar, spetälsketyglar, ett kolsvart mörker, visslande kulor och en usel väg. Tyskens häst var bara en mulåsna, och inte kunde han rida heller. Men vi kommo ner till livbåten, och när vi trasslade oss ut genom bränningarna, hörde vi hästtrav på väg ner mot stranden från Kalaupapa.

Om ni kommer till Shanghai, så sök upp Lyte

114Gregory. Han är anställd där i en tysk firma. Bjud honom ut på middag. Ge honom ett glas vin. Bjud honom på det bästa som finns, men låt honom inte betala någonting. Skicka bara räkningen till mig. Hans hustru och barn äro i Honolulu, och han behöver sina pengar för dem. Jag vet det. Han skickar dem det mesta av sin lön, och han lever som en eremit. Och berätta honom om Kona. Hans hjärta är kvar här. Berätta honom allt vad ni vet om Kona!»

*

115